

rAntGroen

België - Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - april - mei - juni 2012 - jaargang 11 nr. 42

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter en coörd. Beleidswerkgroep
Groenstraat 59, 2540 Hove
03/455 22 12 - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be

Erlend Hansen, secretaris
Nakkersgoed 9, 2550 Kontich
03/457 46 99 - erlend.hansen@skynet.be

Guido Callaerts, penningmeester, coörd. ledenadministratie en behaagactie
Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
03/828 11 03 - callaertsguido@telenet.be

Rudi Leemans, conservator Groen Neerland
Kleine Doornstraat 51, 2610 Wilrijk
03/828 43 16 - rudolf.leemans@telenet.be

Tuur Wuyts, contactpunt Fort 7
contact.fort7@zuidrand.be
Mestdaghplein 15/4, 2610 Wilrijk
03/449 99 11 - arthurwuyts@telenet.be

Bob Gabriëls, webmaster
Berchemlei 178, 2140 Borgerhout
bob.gabriëls@telenet.be

Lucy de Nave, bestuurslid
Jan Van Rijswijklaan 277, 2020 Antwerpen
03/237 99 52 - lucy.denave@antwerpen.be

Ronny Deckers, bestuurslid
Orchideeënstraat 69, 2610 Wilrijk
0485/55 45 31 - ronald.deckers@telenet.be

Anita Piessens, bestuurslid
03/830 07 50 - piessens.anita@hotmail.com

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:

Guido Van Boeckel
Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel
03/455 01 27 - redactie@zuidrand.be

Verslagen te zenden naar:

Tuur Wuyts
Mestdaghplein 15/4, 2610 Wilrijk
03/449 99 11 - arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:

Gilbert Van Ael, Antwerpsesteenweg 243, 2660 Hoboken
03/827 05 10 - gilbert.van.ael@telenet.be

Veerle De Saedeleer, Elsenborglaan 2, 2650 Edegem
vee_saddler@yahoo.co.uk

Verdeling: Guido Callaerts

contactgegevens: zie bestuursleden

Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen, met verschijningsdatum 1 juli 2012, ontvangen we graag ten laatste op 15 mei.

Contactpersonen voor geleide wandelingen in Fort 7

Natuurwandelingen:

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - arthurwuyts@telenet.be

Monumentwandelingen:

Philippe Vanhove - 03/825 02 43 - philippevanhove@telenet.be

Contactpersoon voor geleide wandelingen in Groen Neerland

Rudi Leemans - 03/828 43 16 - rudolf.leemans@telenet.be

foto: Redgy De Grootte

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC: GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuurblad en ons afdelingstijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxielaan 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Karina.deboeck@natuurpunt.be) met de volgende gegevens: lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de algemene prijs is 16 euro. Studenten betalen 14 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10% van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25% van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25%.

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.
Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen".

Omslagfoto: Vroege glazenmaker, Weidebeekjuffer, Platbuik, Glassnijder, Bruine korenbout, Viervlek © Guido Van Boeckel

Het verkiezingsjaar 2012: er staat dit jaar heel wat in het verschiet !

Wanneer dit lentenummer in je bus valt zijn de lentebloeiers waarschijnlijk al lang aan hun opmars bezig en bloeien ze veelvuldig in de waterrijke bosgronden van onze afdeling. Vele van deze biologisch waardevolle domeinen bleven bewaard omdat ze ofwel in privébezit waren ofwel te waterrijk. Natuurpunt Zuidrand Antwerpen wil zich in dit jaar van gemeenteverkiezingen in het bijzonder inzetten voor twee zulke waardevolle gebieden: Hof Ter Linden te Edegem en het Uilenbos te Hove.

Een pamflet voor een evenwichtig beheer van Hof Ter Linden te Edegem

Edegem slaagde er samen met de provincie, ANB en Stichting Kempisch landschap, en met steun van het kabinet leefmilieu, in om het Hof Ter Linden aan te kopen. Daarvoor hebben vooral de overheden bevoegd voor natuur diep in de buidel moeten tasten zodat we uit erkenning hiervoor op zijn minst moeten zorgen dat het natuurpatrimonium kundig bewaard wordt voor de toekomst. Het oude kasteel en bos vormen een groene plek midden in de Edegemse kern en herbergen nog twee mooie waardevolle waterrijke deelgebieden en een populatie bostulpen in het oudere bosdeel. Spijtig genoeg heeft een onoordeelkundige bosuitdunning door de vorige eigenaren het waterbeheer drastisch beïnvloed en dringt herstel zich dringend op. Natuurpunt vraagt dan ook met enige aandrang om hieraan de nodige aandacht te besteden om te verhinderen dat het bosbestand op korte termijn zou verloren gaan. Terwijl Edegem een zachte recreatie voor het gebied voor ogen heeft, wil Natuurpunt zich in het bijzonder inzetten voor de waardevolle delen. De vereniging is er vast van overtuigd dat na het herstel van de waterhuishouding, er een gezond evenwicht kan gevonden worden tussen beide doelstellingen en

foto: René Heylen

kijkt uit naar een duurzame samenwerking met de gemeente. We gaven hierbij reeds een eerste zetje op de opendeur georganiseerd door de gemeente om de bevolking te laten kennismaken met het domein, waarbij we in belangrijke mate hebben bijgedragen aan natuur- en landschapseducatie. In ons jaarplan van dit jaar voorzien we een inventarisatie van het domein om een gedegen basis aan te reiken voor het opstellen van een kwaliteitsvol beheers- en inrichtingsplan voor het gebied. En natuurlijk hopen we dat de waardevolle delen als reservaatje kunnen worden ingericht !

Het Uilenbos te Hove: uitkijken naar een nieuw bosbeheersplan.

Dit bos, gelegen op Hovens grondgebied langs de grens met Boechout, is zondermeer een pareltje te noemen... maar dat wisten jullie vast en zeker al. De voorjaarsflora, het vogelbestand, de oude beuken en eiken, de afwisseling, ... zijn alle van een erg hoge biologische waarde. Het gebied herbergt bovendien een groot reeën- en hazenbestand dat zijn gelijke niet kent in de zuidrand van Antwerpen. Spijtig genoeg wordt het gebied bejaagd, wat eerlijk gezegd niet echt meer van deze tijd is zo dicht bij de bewoning, en het is bovendien te klein hiervoor. Dit waardevolle gebied is op het grondgebied van Hove in eigendom van het

OCMW van Antwerpen. Terwijl het bos zich nog in redelijk goede staat bevindt is het toch dringend aan een verjongingskuur toe en er is dit jaar gelukkig een herziening van het bosbeheerplan. Het broekbosgedeelte dient inderdaad dringend uitgedund en de Canada's verwijderd en ook in het oude bosgedeelte zijn maatregelen nodig om ervoor te zorgen dat het waardevolle en vochtige karakter behouden kan blijven. Ook dient een beter evenwicht gezocht met de omliggende landbouw zodat een bufferzone verzekerd blijft. Uit een eerste recent gesprek met het OCMW bleek een grote bereidheid van deze instantie om zich voor het bos en zijn omgeving in te zetten en we hopen natuurlijk dat dit geen holle woorden blijven. Het te hernieuwen bosbeheersplan biedt een ideale uitdaging om de toekomst van dit unieke gebied veilig te stellen... laat ons dit dus niet teveel uitstellen... .

De afdeling is verheugd door de ondersteuning van het district Wilrijk voor de inrichting van Groen Neerland !

Naast de hierboven beschreven gebieden, waarbij we hopen dat 2012 echt een eerste aanzet kan geven voor de toekomst, is het minstens even belangrijk om even stil te staan bij het Natuurontwikkelingsgebied Groen Neerland en het omliggende gebied Park Neerland. Het district en de Stad zijn einde februari gestart met de eerste voorbereidende werken rond de inrichting van het gebied. Tegen het einde van de zomer zou het noordelijke deel tegen de Krijgslaan reeds klaar moeten zijn en tegen begin volgend jaar de rest. Het inrichtingsplan is ambitieus en voorziet een verdere inrichting van de kern als natuurgebied door het verdiepen van putten, aanleggen van waterafvoerremmers, ... evenals een eerder "wilde aankleding" van het parkgedeelte hierrond. Op deze manier lopen de twee naadloos in elkaar over en krijgen we zoals de planner het stelde "geen Rivierenhof toestanden". Groen Neerland fungeert tevens als een belangrijk wateropvangsgebied in vochtige periodes zodat de omgeving van overstroming gevrijwaard blijft zoals afgelopen winter. Met quasi zekerheid had het ontbreken van dit buffervermogen dit jaar tot grote problemen geleid in de wijk Neerland. Natuurpunt is bijzonder blij met dit inrichtingsplan en de samenwerking met de lokale overheid. We staan dan ook klaar om samen de bevolking te informeren en te betrekken bij het gebied om het draagvlak zo groot mogelijk uit te bouwen. Anderzijds zullen we er moeten over waken dat de werken met de nodige omzichtigheid gebeuren zodat het terrein zo min mogelijk beschadigd wordt.

Gemeenteverkiezingen: ook Natuurpunt heeft zijn wensen !

Met bovenstaande punten wil Natuurpunt Zuidrand Antwerpen een eerste aanzet geven naar de komende verkiezingen. Natuur en milieu kost en staat daardoor dikwijls wat in het verdomhoekje in periodes van economische crisis zoals heden. Anderzijds is investeren in de toekomst van natuur juist een garantie voor welvaart en welzijn en in het geval van Groen Neerland ook in overstromingsbeveiliging. Vele studies hebben immers het belang aangetoond van groene longen in en rond het stadsweefsel, om deze omgeving voldoende aantrekkelijk te houden voor de bevolking. Op deze wijze kan dit naast het beschermen van natuurwaarden en open landschappen, een belangrijke meerwaarde en investering voor de toekomst betekenen voor een streek als de zuidelijke gordel van Antwerpen. Natuurpunt heeft dit tot één van zijn hoofddoelstellingen gesteld en plant nog voor de zomer alle politieke betrokkenen in onze streek te informeren met concrete aanbevelingen en suggesties.... we willen immers bouwen aan de toekomst.

We houden je op de hoogte.

Hugo Waeterschoot,
voorzitter

Stamceldonoren gezocht!

In 2008 ontsnapte ANKE DEVOLDER aan de dood toen er brand uitbrak in haar huis. Een broer en een zusje van haar zijn toen in de brand gebleven. Anke werd met zware brandwonden naar het ziekenhuis gebracht en werd in coma gehouden opdat haar brandwonden zouden kunnen genezen. Na een lange lijdensweg leek Anke eindelijk terug van haar jeugd te kunnen genieten... echter niet voor lang want ze kreeg leukemie. Met veel geduld en een zeer positieve instelling doorstond ze chemo en werd genezen verklaard... tot nu! Helaas is de leukemie teruggekeerd, Anke is ondertussen 21 jaar en haar enige hoop op genezing is een transplantatie met geschikte stamcellen.

Anke is de kleindochter van Paula en Raymond Antheunis, actieve leden van onze natuurrpuntafdeling Zuidrand Antwerpen.

Hierbij doe ik dus een warme oproep om zo veel mogelijk kandidaat-donoren te rekruteren.

Wie kan stamcel- of beenmergdonor zijn?

Iedereen in goede gezondheid, ouder dan 18 en jonger dan 50 jaar, mag donor zijn. Zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven mogen tijdens deze periode geen donor zijn. Bloedgevers zijn bevoorrechte kandidaten omdat ze regelmatig worden opgevolgd door Le Service du Sang.

Gegevens van Anke : DE BLOEDGROEP VAN ANKE DEVOLDER IS O POSITIEF.

Hoe gebeurt het afnemen?

De techniek bestaat erin dat de donor gedurende vier dagen een dagelijkse onderhuidse injectie toegediend krijgt (een groeifactor) die de productie van bepaalde witte bloedcellen in het beenmerg en het bloed stimuleert en er ook voor zorgt dat de stamcellen vrijkomen uit het beenmerg en naar het bloed gaan. Voor de procedure, leukafereze genoemd, wordt in elke voorarm een katheter geplaatst. Het bloed wordt door de celseparator gepompt, waar de stamcellen onttrokken worden. De andere bestanddelen van het bloed worden onmiddellijk teruggegeven aan de donor. Het gebruikte materiaal is steriel en voor eenmalig gebruik. Deze procedure duurt ongeveer vier uur. Dit type van afname vereist noch verdoving, noch hospitalisatie.

De donor dient zelf geen medische kosten te dragen.

Voor alle vrijwilliger - donoren (met vermelding: voor Anke) één adres :

Donorcentra Antwerpen
Bloedtransfusiecentrum Antwerpen
Wilrijkstraat 8, 2650 Edegem
078/05 01 11

Vriendelijke groeten, Kris Vos, voor natuurrpunt Zuidrand Antwerpen.

Zondag 6 mei Fietsen-Fortengordel: Fort 7 OPROEP voor MEDEWERKERS !

Leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be
Tuur Wuyts - 0474/55 25 75 - arthurwuyts@telenet.be

Vandaag organiseert de provincie samen met verscheidene socio-culturele verenigingen uit de omgeving de ondertussen overbekende Fietsen-Fortengordel waarbij een aantal fietslussen langs de Brialmontfortelgordel worden aangeboden. Ook Fort 7 vormt het vetrek en aankomstpunt en tussenstation van verscheidene van deze routes (20, 40 en 55 km) (zie ook www.fortengordel.be). Als afdeling bieden we daarom de fietsers de mogelijkheid om even te genieten van de natuur (en de rust) en bieden we een kort wandeltraject aan op het Fort waarbij enkele kleine educatieve standjes kunnen bezocht worden. Tot slot kunnen ze hier ook een droogje of een natje nuttigen. Om dit te kunnen aanbieden hebben we echter veel vrijwilligers nodig om dit in goede banen te leiden. Vandaar deze oproep voor medewerkers ! De fietselgordel loopt van 10.00 u. tot 18.00 u., zodat we medewerkers zoeken voor de voor- (9.00 u.-13.00 u.) en/of namiddag (13.00 u.-19.00 u.) ! Geef ons een seintje per telefoon of mail als we ook op jou mogen rekenen.

Vele handen samen maken het werk immers licht !

Agenda

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.
De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

= kostendelend vervoer (5 eurocent/km)
wordt op de afspraakplaats georganiseerd

= kindvriendelijke tocht

= inschrijven/aanmelden noodzakelijk

1 = slentertocht
2 = kleine makkelijke afstand
3 = stevige maar niet moeilijke wandeling
4 = stevige en moeilijke wandeling

1 = algemene tocht
2 = natuurthematocht
3 = specialisatie voor iedereen
4 = determinatietocht

Zondag 1 april - 9.00 u.

Voorjaarswandeling - Uilenbos te Hove

Als de wintergoden niet abnormaal hard uithalen dan zitten we midden in de periode van de voorjaarsflora. Het Uilenbos kent op dit vlak zijn gelijke niet in onze omgeving. Zijn afwisseling aan droge en vochtige biotopen zorgen voor grote oppervlakten Bosanemonen, Speenkruid, Klaverzuring en zeker en vast ook Sleutelbloem, Aronskelk, Muskuskruid en vele andere. Maar ook roofvogels (misschien zelfs de Havik) en verschillende spechtensoorten staan vandaag mogelijks op het appel. Bovendien spotten we op deze voorjaarsexcursie in het gebied ook regelmatig reeën of hazen die hier nog veelvuldig voorkomen. Het Uilenbos is 16 ha groot en normaal niet toegankelijk behalve vandaag ! Zeker afkomen dus.

Afspraak: bijeenkomst met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 9.00 u. of om 9.30 u. ter plaatse aan het waterzuiveringsstation van Hove langsheen de Lintse Steenweg halverwege Hove en Lint. Het einde is voorzien rond 12.30 u. zodat we een mooie 3 uur in het gebied kunnen rondwandelen.

Mee te brengen: laarzen, verrekijker, en indien de gelukkige bezitter, loep, flora en vogelgids.

Leiding: Gerda De Gheselle

Hugo Waeterschoot 03/455 22 12

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Maandag 9 april - 14.00 u.

Voorjaarswandeling op Fort 7

Wie gaat er op deze Paasmaandag mee met ons de ontluikende natuur verkennen en de pittige lucht opsnuiven op het Fort ? Het wordt een rustige, ontspannende wandeling voor onze leden en belangstellenden.

Afspraak: om 14.00 u. aan de ingang van Fort 7, Legerstraat nr. 40 (schuin tegenover nr. 75)

Einde voorzien rond 16.30 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel of laarzen bij vochtig weer, verrekijker en loep.

Gidsen: Nicole Boussemaere - 014/ 73 53 94

Lucy de Nave - 03/237 99 52

Leiding: Tuur Wuyts - 03/ 449 99 11- 0474/55 25 75

Zondag 15 april - 14.00 u.

Lentewandeling in de vallei van de Kleine Struisbeek.

In Groen Neerland gaan we op zoek naar typische voorjaarskruiden zoals Klein hoefblad en Speenkruid en genieten we van de bloesems van o.a. Sleedoorn en Zoete kers. Het lang verwachte inrichtingsplan zal dan wellicht in uitvoering zijn: hoe pakt de Stad dit aan, hoe dragen de werken bij tot de realisatie van onze toekomstvisie op Groen Neerland? Vervolgens wandelen we richting Kleine Struisbeek door het zich deels spontaan ontwikkelende bos. Ook hier verwachten we voorjaarsflora: Bosanemoon en Gevlekte aronskelk.

Afspraak: om 14.00 u. aan de Kleine Doornstraat, ter hoogte van de knotwilgenrij (naast huisnummer 88). We eindigen omstreeks 16.30 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel (bij voorkeur laarzen - wij wandelen door drassig gebied!), zonnebril? (en regenkleedij?).

Leiding: Tuur Wuyts - 03/449 99 11

Gids: Rudi Leemans - 0477/69 23 50

Onze afdeling ligt geografisch gesproken aan de rand van de Scheldevallei, getuige de vele beekvalleien en bron- en kwelgebieden. Samen met vele kasteelparken vormt dit een uitgelezen grondslag voor een mooie fietstocht op zoek naar de rijke voorjaarsflora. Vandaag maken we een rustige fietstocht doorheen de afdeling op zoek naar bekende en minder bekende plaatsen met voorjaarsflora.

Zondag 22 april - 13.30 u.

Namiddagfietstocht - voorjaarsflora in onze afdeling

Afspraak: we verwachten je met de fiets op de Bist te Wilrijk tegen 13.30 u. en hopen de tocht, die ongeveer 25 km lang is, hier te beëindigen tegen 17.30 u.

Mee te brengen: een fototoestel, eventueel regenkleedij en natuurlijk een goede fiets zijn de belangrijkste zaken die je deze namiddag nodig hebt om ten volle te kunnen genieten van de lente in je eigen streek. De fietstocht is tevens toegankelijk voor kinderen die kunnen mee fietsen aan een (gezapige) snelheid van volwassenen.

Leiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Johan Claessens

Zondag 29 april - 8.00 u.

Landschapstocht & spectaculaire voorjaarsflora in de Lessevallei

Een klassieke Ardennentocht met zowel aandacht voor het landschap als voor de rijke variabiliteit aan plantengemeenschappen!

De Lesse kerfde over de tijden heen haar lieflijke bedding door het zachte en smalle kalkmassief gelegen tussen het plateau van de Condroz en het Ardennenmassief. Deze bonte geologische mengeling laat duidelijke sporen na in de rijke fauna en flora van deze streek. Hierdoor is de voorjaarsflora uitgesproken in deze periode en vinden vele zeldzame planten hier hun stekje, zoals de Gele anemoon, de Naaldvaren en de Bolletjeskers. Wat vooral indruk maakt op deze tocht is de uitbundigheid van de flora die soms in grote getale (lees velden Judaspenning, Daslook, ...) gezamenlijk in bloei staat.

Vandaag maken we een prachtige dagwandeling langs kronkelige en soms relatief steile paadjes langsheen de rechteroever van de Lesse, waar we halverwege onze picknick verorberen in het veld langs het water. Vooral in het tweede deel van de wandeling krijgen we erg mooie en soms spectaculaire landschappelijke taferelen te zien en naar goede gewoonte ook de grote Gele kwikstaart en hopelijk tevens de Waterspreeuw. Deze wandeling is vast één van de mooiste die onze zuiderburen te bieden hebben in dit seizoen. Een aanrader dus!

Afspraak: we vertrekken met de bus te Wilrijk voor het districtshuis om 8.00 u. stipt naar de Lessevallei. De wandeling start aan het station te Houyet en eindigt 's namiddags na ongeveer 12 km aan het station van het dorpje Gedroncelles. De wandeling is, gezien zijn afwisselend karakter en de nabijheid van de Lesse, zeker geschikt voor kinderen, op voorwaarde dat ze de afstand kunnen stappen. We verwachten terug in Wilrijk te zijn omstreeks 19.00 u. (dit uur kan echter iets onderhevig zijn aan mogelijke files op de autostrade).

Mee te brengen: goed schoeisel (best laarzen ingeval van regen), waterdichte regenkledij, picknick (incl. drank), kijker en eventueel veldgidsen.

Inschrijven kan door € 16 (volwassene) of € 14 (student > 12 j.) op onze rekening te storten met vermelding van de naam (namen) van de deelnemer(s). Kinderen t.e.m. 12 j. gaan gratis mee en families betalen nooit meer dan € 50.

Leiding en gids: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zaterdag 5 mei - 19.00 u.

10 jaar natuarpunt Zuidrand Antwerpen

Openlucht avondviering op Fort 7 van 19.00 u. tot 22.00 u. (Legerstraat, te Wilrijk)

Onlangs hebben we 10 jaar natuarpunt in de bloemetjes gezet... maar ook de afdeling bestaat 10 jaar dit jaar! En vieren dat doen we graag natuurlijk.

Vandaar dat we alle leden vandaag uitnodigen voor een onvergetelijk avondje op het Fort. Op het programma staan onder andere korte flitsen die herinneren aan het ontstaan van de afdeling en enkele fijne momenten van de afgelopen 10 jaar. Bovendien

bieden we jullie gratis een drankje en een hapje aan om deze 10 jaren te vieren... zo wat wil je nog meer. Deze avond is zowel geschikt voor oude, recente en evengoed voor leden die nog nooit proefden van een activiteit van onze afdeling!

Deze avond gaat in openlucht door, weliswaar onder een grote tent. Toch even, naast je glimlach, een extra trui meebrengen... je weet maar nooit.

Het enige wat je van jullie vragen is om **tegen 1 mei je deelname te bevestigen per telefoon of mail** aan Guido Callaerts (03/828 11 03 of callaertsguido@telenet.be) zodat we ongeveer weten hoeveel volk we kunnen verwachten.

Zondag 6 mei - 8.30 u.

Natuurwandeling door het Domein Solvay

Onder het thema "Beleef de ruimte en ontdek hoe rijk een park wel kan zijn" gaan we op wandel in deze prachtige omgeving. Het is geklasseerd als uitzonderlijk erfgoed van het Waals Gewest en bestaat uit een prachtig landschapspark en een deel van het Zoniënwoud. Aan het einde van de 19de eeuw kwam het in handen van Ernest Solvay, chemicus en sodamagenaar. Nu is het bezit van het Waals Gewest. Het is een beschermd gebied met een gevarieerd landschap, heeft het aanzicht van een reusachtig bospark behouden en is 227 ha groot. Na de wandeling kunnen eventueel honger en dorst ter plaatse bevredigd worden in de "Taverne de l'Homme Bleu". In het Solvaypark biedt de boerderij van het kasteel van Terhulpen sinds oktober 2000 onderdak aan de stichting Folon. De Stichting werd bedacht en opgericht door Jean-Michel Folon en geeft een overzicht van meer dan 40 jaar van zijn creatief werk: aquarellen, zeefdrukken, gravures, gebrandschilderd

glas, beelden, enz. Liefhebbers kunnen dit museum 's namiddags facultatief bezoeken.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 8.30 uur (kostendelend vervoer). Je kunt rechtstreeks naar het gebied gaan (in dit geval afspraak om 9.30 uur aan de ingang van het domein) maar gelieve in dat geval de leiding te verwittigen. Einde ter plaatse omstreeks 12.15 uur voor diegenen die dadelijk na de wandeling naar huis gaan.

© Rudy Vansevenant

Dankzij de getijdenbeweging, de diversiteit aan biotopen en ambitieuze natuurontwikkelingsprojecten zoals het Plan Tureluur is de Oosterschelde een zeer aantrekkelijk gebied voor vogels. Niet enkel voor overwinteraars: vele soorten vinden er de ruimte en het nodige voedsel om te broeden, en in het voorjaar pleisteren ook heel wat trekvogels er enige tijd. Precies tien jaar geleden werd dit gebied officieel Nederlands grootste Nationale Park: een goede reden om in dit lenteseizoen nog eens te gaan gluren bij de burens.

Mee te brengen: wandelschoenen (laarzen bij regenweer), veldgidsen, fototoestel, loep, verrekijker.

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 (0485/71 73 48 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Gids: Dominique Peeters

Zondag 13 mei - 8.30 u. Broedvogelexcursie in Zeeland

Het programma is nog in wording, maar we volgen allicht minstens een deel van de klassieke 'vogelboulevard' langs de inlagen aan de noordzijde van Noord-Beveland, Neeltje Jans en de zuidkust van Schouwen. Een keuze uit de vele geschikte waarnemingsplaatsen brengt ongetwijfeld heel wat steltlopers, sterns, rietvogels en eenden in de kijker – en wie weet ook één of andere zeldzaamheid. De meeste vogels dragen nu hun kleurrijkste kleed en laten meer dan anders van zich horen – de gelegenheid voor beginnende vogelaars om ze te leren herkennen, maar ook voor meer gevorderden blijft het in Zeeland elke keer weer beleven en genieten. Tussendoor plannen we enkele korte wandelingen en een middagstop in een knus café; duimen maar voor zonnig lenteweer ...

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens (kostendelend vervoer) om 8.30 u. op de Bist te Wilrijk. Einde rond 17.30 u. ter plaatse.

Mee te brengen: picknick, aan het weer aangepaste kledij en schoeisel, verrekijker, vogelgids, telescoop indien beschikbaar.

Gids: Rudy Van Cleuvenbergen - 03/464 05 57

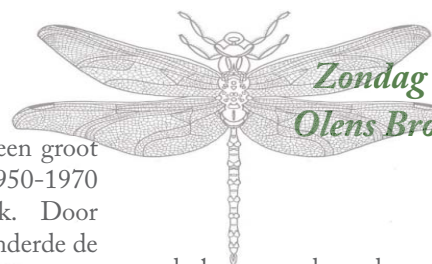
rudy.vancluvenbergen@skynet.be

Het Olens Broek is een van de laatste restanten van een groot moerassencomplex: het Geels Gebroekt dat tussen 1950-1970 bijna volledig ontgonnen werd voor landbouwgebruik. Door het rechttrekken en verdiepen van de Kleine Nete veranderde de waterhuishouding in het gebied en door het wegvallen van het oude landbouwgebruik dreigde het gebied volledig te verdrogen en te verbossen. Hierdoor verdween een groot aantal typische en zeldzame planten en vogels uit het gebied.

In 1993 werd door de Vlaamse Overheid gestart met de uitbouw van het natuurgebied. Om de natuurwaarde in het gebied opnieuw te herstellen werden de afgelopen jaren een heleboel ingrijpende maatregelen genomen: het openmaken van de oude verlande veenkuilen, het afplaggen van de droge rivierduinen en zandruggen, het herstel van het hooilandbeheer op de natte hooilandjes en het opnieuw invoeren van een periodiek hakhoutbeheer van de elzenbroekbossen.

Het resultaat van deze werken mag zeker succesvol worden genoemd. Verschillende zeldzame planten, vlinders, libellen en vogels hebben zich opnieuw in het gebied gevestigd.

In het Olens Broek groeien planten, die in totaal verschillende grondsoorten voorkomen, broederlijk naast elkaar. Op de droge

Zondag 20 mei - 8.40 u. Olens Broek - Langendonk

voedselarme zandgronden groeit Struikheide, Klein warkruid en Heideknotszwam, in de natter laagten Gagel, Zonnedaauw en Moeraswolfsklauw; terwijl een paar meter verder in de vochtige, voedselrijke veenbodem Moeraswederik, Snavelzegge, Gele lis en Melkeppe bloeien. De elzenbroekbossen zijn een prima plek voor zangvogels als Wielewaal, Nachtegaal, Zwartkop en Tuinfluitier om er hun jongen groot te brengen. Vorig jaar broedde er ook de Zwarte specht. Door het openmaken van de veenkuilen komen Kleine karekiet, Waterral en Rietgors opnieuw tot broeden. Rond deze tijd vinden we er, als het weer meezit, ook volgende voorjaarslibellen: Viervlek, Platbuik en Smaragdlibel.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 8.40 u. Einde ter plaatse om 12.30 u.

Mee te brengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Voor deze rondleiding wordt ten voordele van het reservatenfonds € 2 per deelnemer gevraagd.

Leiding: Guido Van Boeckel - 0475/96 69 67

Lokale gids: Eddy Vercammen

Maandag 28 mei - 8.30 u. Ochtendwandeling op Fort 7

Neen, dit is zeker geen “blauwe maandag”, maar we gaan vandaag wel genieten van wat het reservaat ons te bieden heeft zoals vogelzang, rondvliegende en kruipende insecten en bloemen. Snuif ook de pittige lucht op en laat u koesteren door (hopelijk) heerlijke zonnestrallen! Hoe dan ook, wees er bij.

Afspraak: om 8.30 u. aan de ingang van Fort 7 - Legerstraat, 40 (schuin tegenover nr 75). Opgelet vanaf de Jules Moretuslei mag men met de auto de Legerstraat niet inrijden. Neem Valkstraat – Koornbloemstraat.

Gids: de Fortgidsen leiden u rond.

Leiding: Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zondag 3 juni - 8.15 u. Flora en fauna op twee terrils in Charleroi

Als we aan de streek rond Charleroi denken stellen we ons meer beton en industrie voor dan natuur. Niets is minder waar. De vele terrils in de omgeving zijn ware groene longen. Vandaag bezoeken we twee van deze terrils; allebij hebben ze een verschillende bodem en dit maakt dat ze er totaal anders uitzien.

Een plaatselijke gids die Nederlands spreekt en het gebied door en door kent zal ons de hele dag begeleiden.

Eerst komt de Terril des Piges in Dampremy aan de beurt. Hier is het leefgebied van o.a. Das, Eikelmuis en Vos. In een poel paart de Alpenwatersalamander. Het is interessant om te ontdekken welke bomen we in dit schisteus gebied aantreffen. Op de top van de terril wacht ons een grandioos uitzicht op Charleroi en de nu groene toppen van de “Pais noir”.

Onze boterhammetjes eten we op in de zaal “Secours populaire”. Er wordt gezorgd voor koude en warme drank.

’s Namiddags gaan we naar de Terril du Bayemont-St Charles. Dit is een “jonge” terril waar men in het begin van de jaren ’90 kooloverschot heeft teruggewonnen. Hier groeien bijna geen

bomen. Het is een ideaal gebied voor de Rugstreeppad. In het riet van de centrale poel nestelt in de zomer de Kleine karekiet. Veel vlinders worden aangetrokken door de Buddleja’s die er talrijk bloeien. De Blauwvleugelsprinkhaan is hier thuis. Het uitzicht over het industriële Charleroi, het begin van het kanaal Charleroi-Brussel en de terrils die er rond liggen is ronduit prachtig.

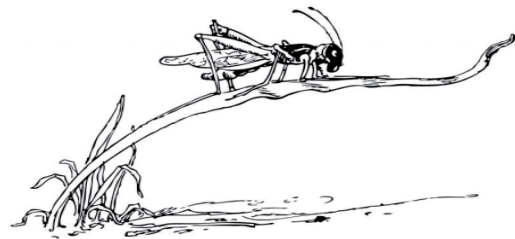
Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 8.15 uur. Einde ter plaatse omstreeks 16.00 uur

Mee te brengen: wandelschoenen (laarzen bij regenweer), veldgidsen, verrekijker, loepje, fototoestel, eventueel vlindernet, stevige broek die tegen stekels en doornen kan.

OPGELET! Op sommige plaatsen bedraagt de helling 45°, dus is een goede conditie noodzakelijk.

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52 (0485/717 348 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Gids: Marie-Laure Bauthier

Zaterdag 9 juni - 10.15 u. Het ‘Park Tournay-Solvay’ te Bosvoorde

Na het overlijden van Thérèse Solvay in 1973 werd het Park Tournay-Solvay door de gemeente gelukkig behoed tegen een kantoorbouwproject. Enkele jaren later redde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deze eigendom door het volledige kasteelpark (7 ha) aan te kopen. Nu kan men er ten volle genieten van de mooie golvende omgeving en de grote ecologische verscheidenheid.

Wat meer is, dit park grenst aan het Zoniënwood waar we tijdens onze wandeling gedeeltelijk de nog zuivere ‘Vuilbeek’ volgen. Deze beek zorgt voor moerassige zones met daar bijhorende fauna en flora. En...er volgen nog meer verrassingen zoals de ‘Vijver der Verdronken Kinderen’ enz..

Afspraak: wie meegaat verwachten we rond 10.15 u. in het station van Berchem voor het nemen van een ticket Berchem-Bosvoorde (retour). Onze trein vertrekt om 10.44 u. Te Brussel Noord stappen we om 11.18 u. uit en nemen de trein op perron

7 richting Louvain-la-Neuve om vervolgens in Bosvoorde uit te stappen om 12.09 u. De terugtocht vatten we aan met de trein van 15.48 u. om tegen 17.10 u. in Berchem aan te komen.

P.S.: in het weekend rijdt iedereen halve prijs met de trein !

Wie toch met de auto gaat zorgt er voor tijdig ter plaatse te zijn (parking ter plaatse, Terhulpesteenweg 2, Watermael-Bosvoorde).

Vorig jaar waren we iets te laat voor de talrijke orchideeën die deze streek rijk is maar we konden tenvolle genieten van een prachtige vlinderfauna. Vandaar dat we dit jaar iets vroeger gaan en hopen de twee ten volle te combineren ! Inderdaad, de zuidelijke helingen van deze vallei herbergen een thermofiele fauna waarbij we met een beetje geluk soms een 10-tal orchideeënsoorten op één dag kunnen waarnemen. De kalkfauna en het landschap zijn op zichzelf reeds overweldigend en vooral sterk afwisselend. Ook dit jaar gaan we op zoek naar vlienderrijke kanten en hopen we op Koniginnepage, verschillende Parelmoervlinders en

Ren' droomt in ieder en geval al van de Grote weerschijnvlinder en het Groot witje, beide erg spectaculaire vlinders, waarvoor we ons uiterste best zullen doen.

Verder hebben we ervoor geopteerd om rustig de streek te kunnen verkennen in zijn verscheidenheid en hebben we er dit jaar een 2-daagse van gemaakt, waarbij we verblijven in een eenvoudige maar best aangenaam hotelletje (Le Petit Mesnil) in één van de mooiste dorpjes van het land Vierves-sur-Viroin, waar

Traditioneel maken we van 21 juni een bijzondere avond. Als start wandelen we ongeveer 2 uur in ons uniek mooie natuurreservaat. Daarna profiteren we bij mooi weer van de langste dag tot in de late uurtjes van lekkere drank en hapjes buiten naast ons lokaal "De IJsvogel",

Blijven slapen op de loskade kan dit jaar ook weer en dit met een beetje geluk onder een schitterende sterrenhemel. 's Morgens is er voor de avontuurlijke types die zijn blijven logeren lekkere koffie of thee en spek met eieren.

Inschrijven voor 18 juni bij Lucy is noodzakelijk!

Meebrengen: volledige picknick die we bij aankomst (hopelijk met mooi weer) kunnen verorberen in de Rozentuin. Verder brengen we de gewone zaken mee zoals gewenst: vogelgids, plantengids, fototoestel, loep, (laarzen zijn niet nodig).

Gids: Fons Waeterschoot - 03/322 12 75

Leiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12

Weekend 16 & 17 juni

Viroinval-Nismes

Vlinders en planten van de kalkstreek

Steenmarters en Huiszwaluwen te spotten zijn. Dit laat ons toe om een avondexcursie naar een reeënvoederplaats en een groeve, op zoek naar de larven van de Vuursalamander, op de agenda te zetten. Besluit: een goed gevuld programma, maar voldoende tijd om alles rustig te bekijken... en de streekspecialiteit, Super de Fagne, te proeven.

De nieuwe prijzen van het hotel waren nog niet beschikbaar op het moment van de publikatie maar schommelen waarschijnlijk ergens rond de € 70/persoon voor een copieus Ardeens avondmaal, overnachting, ontbijt en picknick op basis van een tweepersoonskamer (er zijn maar een tweetal éénpersoonskamers beschikbaar). Een spotprijse dus. Voor de verplaatsing maken we maximaal gebruik van kostendelend vervoer.

Aangezien we het aantal deelnemers beperkt houden tot een 16-tal personen is snel inschrijven noodzakelijk. Dit kan door te bellen/e-mailen naar Hugo Waeterschoot die je kamer bevestigt en vervolgens een voorschot van € 25 te storten op BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met vermelding van je na(a)m(en) en de e-mail waarop we je kunnen bereiken. Je kan eventueel je verblijf met een dagje verlengen indien je dit wil.

Begeleiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Donderdag 21 juni 19.00 u.

Zomerzonnnewende op Fort 7

Afspraak: de wandeling vertrekt om 19.00 u. aan de "De IJsvogel", Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk

Mee te brengen: voor diegenen die blijven slapen: slaapzak, grondzeil en een grote zak om dingen in te bergen (bescherming tegen vocht en nieuwsgierige diertjes).

Kosten: (ter plaatse aan de leiding te betalen) 6 Euro voor hapje tapje of, voor wie blijft slapen, 8 Euro.

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52 (0485/717 348 – dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zaterdag 23 juni - 14.00 u. Groen Neerland

Hoe Groen Neerland er ook zal uitzien op 23 juni, de inrichting van het natuurgebied zal al ver gevorderd zijn, zeker in het Noordelijk gedeelte. We richten ons met deze wandeling voornamelijk naar de geïnteresseerde buurtbewoner, die meer wil weten over de werken en het natuurbeheer.

Afspraak: om 14.00 u. aan de Kleine Doornstraat, ter hoogte van de knotwilgenrij (naast huisnummer 88). We eindigen omstreeks 16.00 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel (bij voorkeur laarzen - wij wandelen door drassig gebied!)

Gids en leiding: Rudi Leemans - 0477/69 23 50

Zondag 1 juli - 8.30 u.

De Liereman (vm) Winkelsbroek & Grote Kaliebeek (nm)

De Liereman is een uitgestrekt gebied bestaande uit heide, dennen- en berkenbossen, venige stukken, ruigte en weilanden. Hier groeit nog de Gagel en Kleine zonnedauw. In deze periode zullen ook tal van libellen en Heideblauwtjes te zien zijn.

Na onze wandeling kunnen we onze boterhammen opeten in het bezoekerscentrum.

Daarna rijden we naar de kerk van Zevendonk waar onze wandeling start van het Winkelsbroek en Grote Kaliebeek.

Het Winkelsbroek is een vochtig gebied en bij een vorig bezoek van de afdeling in juli 2010, was het er zeer rustig. Dezelfde gids als toen zal ons ook nu rondleiden.

Afspraak: om 8.30 u. op de Bist. Kostendelend vervoer mogelijk. Terug in Wilrijk vermoedelijk rond 18.00 u.

Mee te brengen: voor de Liereman zullen stevige wandelschoenen volstaan. Voor de wandeling in het Winkelsbroek worden laarzen aanbevolen.

Voor deze rondleiding wordt ten voordele van het Turnhouts reservatenfonds € 2 per deelnemer gevraagd.

Gidsen: Vm. Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75
Nm. Dirk Segers

Zondag 8 juli - 8.00 u. Maaswinkel

Vandaag brengen we een bezoekje aan het verre Maasland. Het zal een onvergetelijke belevenis worden in Maaswinkel, Vlaanderens mooiste uiterwaard!

In de voormiddag bezoeken we het eerste deelgebied nl. het 'poelen- en struwelen-gebied'. Dit is een gebied waar een steenbakkerij gedurende meer dan een halve eeuw activiteiten ontplooidde en dat nu na spontane natuurontwikkeling en natuurbeheer geëvolueerd is tot een zeer verscheiden landschap met een zeer grote biodiversiteit. Boomkikkers en kamsalamanders zijn hier de paradepaardjes.

Nadat we onze maag en keel hebben gevuld verkennen we het

andere deelgebied van Maaswinkel, namelijk 'Maesbempder Greend'. Dit is een gebied waar tot eind van de vorige eeuw grind ontgonnen is en dat door Natuurpunt heringericht is tot één van de soortenrijkste wetlands van Vlaanderen. Er wordt beheerd met halfwilde runderen en paarden (Galloways en Koniks). Paradepaardjes zijn hier de Bevers.

Afspraak: vermits Maasmechelen helaas niet bij de deur is vertrekken we al om 8 uur aan de Bist. Maar wees gerust, dat zal beloond worden met een ongelooflijke ervaring. Om de plaatselijke gidsen te ondersteunen in hun werking vragen we een bescheiden bijdrage van € 2,5 per persoon.

Voor deze activiteit is inschrijven noodzakelijk, dit om te weten hoeveel gidsen we moeten bestellen. Dit kan tot zondag 1 juli bij de leiding.

Mee te brengen: picknick, vogel- en/of plantengids, verrekijker, telescoop.

Naar goede gewoonte organiseren we in volle zomerperiode een natuurwandeling op Fort 7 gecombineerd met een “drink” op ons buitenterras.

De Gageleer zal koud staan maar ook andere dranken staan op de kaart en zoals steeds . . . verzorgde bediening !

De fietsvriendelijke natuurpunters onder u zien jaarlijks met veel verwachting uit naar een nieuw Rondje Pontje. Het is dan ook niet meer weg te denken uit ons programma. Dit jaar trekken we reeds voor de 9e editie naar het mooie Zeeland. De maand-aan-mond reclame brengt naast de enthousiaste getrouwen ook telkens nieuwe gezichten op de fiets.

Bij het begin van het jaar staat de vaarkalender zelf nog niet vast, dus wat Rondje Pontje 2012 wordt, houden we nog even in beraad en voorbereiding. Maar wees gerust; we hebben al enkele leuke ideeën in petto ! Er zijn beslist nog pontjes te vinden in combinatie met aantrekkelijke fietsroutes die we zelf uitzoeken naar smaak, lengte en bezienswaardigheden. Voor het definitieve programma verwijzen we je naar de eerstvolgende rAntGroen die begin juli verschijnt

De ingrediënten blijven dezelfde: gewoon ontspannen fietsen in de natuur en in goed gezelschap. Hier en daar stoppen we om te genieten van een tof hoekje, een natuurgebied, een haventje, een terrasje en jaook een leuke verrassing. Wie er de vorige keren bij was, komt graag terug, en wie er nog niet bij was moet het ook maar eens proberen. Gezelligheid troef ! Het zal niet gemakkelijk zijn om de zeer aangename fietstocht van vorig jaar in Noord-Beveland te overtreffen, maar we doen ons best ... Geniet mee van een dagje zomers Zeeland.

Luc en André heten je alvast van harte welkom.

Vermits we het aantal deelnemers op max. 20 houden raden we je wel aan om tijdig in te schrijven. Wie mee wil verwittigt vanaf nu André De Mul (03/828 70 32) tot ten laatste 14 juli met de vermelding: fietsvervoer met eigen wagen (ja/nee), mogelijke plaats(en) in je auto voor medefietsers/fietsen en je telefoonnummer.

Als schoeisel volstaan stevige schoenen tenzij het een hele tijd heeft geregend.

Voor meer info en inschrijving kan u steeds terecht bij de leiding

Gids: plaatselijke gidsen

Leiding: Wim Vandeweyer - 03/321 32 23 - 0485/60 54 97

Zondag 15 juli - 14.00 u. Fortwandeling + Pinteling

Afspraak: om 14.00 u. aan de ingang van het Fort, Legerstraat 40 (schuin tegenover nr 75). Opgelet vanaf de Jules Moretuslei mag men met de auto de Legerstraat niet inrijden. Neem Valkstraat en Koornbloemstraat.

Omstreeks 16.30 u. voor wie alleen komt voor de “drink”.

Gids: de Fortgidsen leiden u rond.

Leiding: Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zondag 22 juli - 8.00 u. Fietstocht Rondje Pontje

Voor de vaarkosten voorzie je ongeveer € 9, samen met de voorbereidingskosten (€ 1 p.p.) ter plaatse te betalen

Afspraak: vertrek met eigen wagens om 8.00 u. aan De Bist te Wilrijk. Einduur ter plaatse rond 17.30 u. De deelnemers ontvangen nog een bevestiging of worden verwittigd ingeval de afspraak wijzigt.

Meebrengen: picknick, drank, kijker, fototoestel, regenkledij en uiteraard je fiets die rijklaar is. Indien nodig, zorgen we voor extra fietsvervoer (+ € 1 extra per fiets).

Gids: Luc Van Schoor - 0494 /33 63 09

Leiding: André De Mul - 03/828 70 32 - 0478/57 48 92

Natuurstudiewerkgroep

Cursus: Bloemen, grassen, zeggen en russen voor gevorderden

De natuurstudiewerkgroep van onze afdeling is actief elke vrijdagvoormiddag, het hele jaar rond. In de lente kijken wij natuurlijk naar alle mogelijke plantjes maar dan liefst grassen, zeggen, russen en ongewone bloemetjes.

Deze cursus richt zich naar mensen met een basiskennis van planten maar vooral naar mensen die een passie hebben voor het determineren. Leergierige nieuwkomers zijn dus zeker welkom.

Verwacht geen wandelingen, wel boeiende determineermomentjes, zoekend naar de mooiste of zeldzaamste planten (we geraken meestal niet verder dan een kilometer).

De cursus gaat door op vrijdagvoormiddag 04/05, 11/05, 01/06, 8/06, 15/06, 22/06, 29/06 van 9.30 u. tot 12.30 u. (18 en 25 mei geen cursus wegens verlengd weekend.)

De deelnemers krijgen later het volledige programma.

Lesgever: Hans Vermeulen, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie vzw

Prijs: € 35 voor Natuurpuntleden (€ 70 voor niet-leden). Geen syllabus inbegrepen.

Informatie: Catherine Vandercruyssen, 03/288 81 07, cvdx@telenet.be.

Inschrijving: door storting van € 35 (Natuurpuntleden), € 70 (niet leden) op rekening BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met als mededeling "planten-vrijdag" + uw naam en telefoonnummer/e-mail adres. Niet-leden worden automatisch lid.

Kruipende moerasweegbree

Jaarverslag van de Planten- en zwammenwerkgroep Natuurpunt Zuidrand Antwerpen Werkingsjaar 2011

Onze groep, meer bekend als de « vrijdaggroep » daar wij elke vrijdag voormiddag op stap gaan, was verleden jaar weer het hele jaar door actief.

Ons doel is het kennen en herkennen van alles wat rond ons groeit en bloeit. Je zou echt versteld staan van alle mooie dingen die wij ontdekken, maar je moet er wel naar zoeken en met een toffe groep is dat natuurlijk een heel aangename bezigheid midden in de natuur.

Wij werden begeleid door Hans Vermeulen van Natuurpunt Educatie vzw., hetzij in cursusvorm, hetzij als werkgroep.

De eerste drie maanden van 2011 bestudeerden we de mossen en lichenen.

In mei en juni waren de planten, maar dan vooral de grassen, zeggen en russen, aan de beurt.

In september volgden de paddenstoelen met als bekroning ons fantastisch paddenstoelenweekend in de Ardennen.

Na het paddenstoelenseizoen schakelden we weer op mossen en lichenen, alhoewel we in 2011, dank zij het zachte weer, heel lang paddenstoelen hebben gevonden

Onze werkgroep telt deelnemers uit onze afdeling, maar ook mensen die dezelfde passie delen uit verschillende andere afdelingen rond Antwerpen. In vakantieperiodes sluiten wij zelfs aan bij de Planten- en zwammenwerkgroep van Natuurpunt Schijnvallei.

De gevonden planten en zwammen worden opgetekend en Gilbert van Ael maakt er een gedocumenteerde lijst van. De lijsten worden ingevoerd in waarnemingen.be door Walter van Spaendonk. Deze lijsten worden ook steeds overgemaakt aan de conservator van het bezocht gebied, die daar meestal heel dankbaar voor is.

Diverse leden van de paddenstoelenwerkgroep verleenden hun medewerking als lesgever aan de paddenstoelencursus 2011 voor beginners en gevorderden van ANKONA.

In 2012, hopen we erkend te worden als natuurstudiewerkgroep van Natuurpunt.

Voel je je geroepen ? Wil je ons groepje vervoegen ?

Het spreekt vanzelf dat wij steeds graag nieuwe deelnemers ontvangen. Schrijf je snel in voor de Plantencursus.

Januari 2012

Catherine Vandercruyssen

In samenwerking met Natuurpunt Educatie/Studie

Cursus Libellen

Libellen zijn die grote tweevleugelige, ja bijna doorzichtige insecten, die, als we langs waterpartijen of moerasgebied lopen, plots voor ons opdagen en ons zelfs doen schrikken ! Zijn dit dan libellen of juffers ?

De libellen, echte luchtacrobaten, tellen wereldwijd meer dan 5000 soorten, waarvan een 60-tal in België. Deze fraaie dieren, in hun zeer uiteenlopende vormen, worden dan ook bij de grote insecten gerekend en zijn geweldige jagers, zowel de larven als de volwassen insecten.

Tijd dus om eens scherper te kijken naar deze boeiende dierengroep. De bedoeling is om meer te weten te komen over hun levenswijze en voedselgewoonten.

Met praktische tips kunnen we dan ook leren hoe ze te helpen hun populaties beter in stand te houden.

Deze lessenreeks behelst twee theorielessen en twee praktijklessen:

De theorielessen zullen gegeven worden op woensdag 30 mei en 6 juni telkens van 19.30 u. tot 22.30 u. door Joeri Cortens.

De praktijklessen worden gegeven op zaterdag 16 juni van 14.00 u. tot 17.00 u. in het natuurgebied De Bonte Klepper te Rijkevorsel en op zondag 19 augustus van 14.00 u. tot 17.00 u. op Fort VII door Wim Veraghtert.

Inschrijven door overschrijving van 30 euro op rekening BE02 9799 7675 4740 BIC ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen. Op de mededeling vermelden: cursus Libellen + naam en voornaam, telefoon en e-mail adres.

Woensdag 23 mei: eerste theorieles van 19.30 u. tot 22.30 u.

Afspraak: zaal Vermoesen van "De Schrans", Molenveldlaan 4, 2650 Edegem.

Deze les gaan we op zoek naar de definitie van wat libellen en wat waterjuffers zijn en bepalen we de limieten van deze insectensoorten.

Woensdag 30 mei: tweede theorieles van 19.30 u. tot 22.30 u.

Afspraak: lokaal de IJsvogel op Fort 7, Legerstraat 40, te Wilrijk.

Hierbij gaan we dieper in op de leefwereld en de voortplanting van libellen.

Zaterdag 16 juni: eerste praktijkles van 13.30 u. tot ongeveer 17.00 u.

Afspraak: 13.30 u. op de Bist te Wilrijk en met eigen wagens (kostendelend) naar natuurgebied De Bonte Klepper te Rijkevorsel (42 km), waar we onze lesgever vervoegen.

In dit natuurreservaat zijn meer dan 30 verschillende libellensoorten waargenomen.

Einde van de wandeling rond 17.00 u., ter plaatse en reken er een goed halfuurtje bij om terug op de Bist te geraken.

Zondag 19 augustus: tweede praktijkles van 14.00 u. tot 17.00 u.

Afspraak: Fort 7; we wandelen langs de grachten van het Fort, waar we op zoek gaan naar onder meer glazenmakers en Houtpantserjuffers.

Planteninventarisatie-avonden, we zetten een goede gewoonte voort !

Start: maandag 16 april 18.30 u.

Iedere maandagavond kan je met onze afdeling mee op pad om planten te inventariseren. Doel is kennis op te bouwen over de voorkomende plantensoorten in onze afdeling waarbij de resterende groengebieden één voor één aan bod komen, al naargelang de noodwendigheid. Niet erg als je nieuw bent in het vak en je je interesse wil aanscherpen met wat plantenkennis; iedereen is welkom, of je nu maar éénmaal of wekelijks wil komen. De praktijk is de beste leerschool en wij zorgen steeds voor toelichting.

De determinatieavonden gaan steeds in onze regio door op maandagavond gedurende de zomermaanden en het vertrek wordt aangepast naargelang het uur van de zonsondergang. Aangezien het reeds vroeg donker is in april starten we op 16 april om 18.30 u. Geef gewoon je e-mail adres door aan Ronny Deckers (Ronald.deckers@telenet.be) en ieder weekend ontvang je een klein mailtje met het gebied dat we komende maandag in onze afdeling bezoeken. In april staat o.a. het bekende Hof Ter Linden te Edegem op de agenda. Na jarenlang getouwtrek kon de gemeente dit verwerven en zijn gegevens over de biodiversiteit van dit kasteeldomein dringend noodzakelijk om een goede visie en beheerplan te kunnen uitwerken.

Je ziet maar... een maandagavond planten bekijken en op naam brengen kan de natuur echt vooruit helpen.

Ronny Deckers

Fort 7

Op en rond het fort gebeurt er altijd wel wat. Soms is dat goed en soms wat minder goed.

Laten we beginnen met het goede nieuws. Het betreft een nieuw geplaatste afsluiting naast de toegangspoort naar de betonweg dus vlak tegen het Schoonselhof. U moet weten dat er een tijd geleden een metalen hekwerk op de grens van de begraafplaats en de Legerstraat werd weggenomen om een meer open gebied met een gracht en wandelpad te creëren. De verwijderde hekkens lagen op de grond in afwachting van het opladen en wegvoeren. Eén van onze medewerkers woont daar in de buurt en hij nam contact op met de aannemer. Resultaat: we kregen een zevental hekken ! Deze werden naar de kant van het Fort getransporteerd. Gezien de vorstperiode deed onze werkploeg er een tijdje over om een nieuwe afscheiding tussen het Fort en het Schoonselhof te plaatsen. Uiteraard een zwaar werk !

Toen we op zaterdag 25 februari aan het laatste deel bezig waren kwam er een camionette met Nederlandse nummerplaat toevallig (?) langs. De chauffeur vroeg of we geen hekken wilden verkopen. Nu moet u weten dat de werkplek niet zo goed zichtbaar is van op de rijbaan. Kop eraf als die mannen de dagen ervoor geen poolshoogte kwamen nemen om die hekken snel op te laden en weg te wezen ! We hadden dus geluk dat het grote werk klaar was toen die mannen toekwamen. Een meevaller !

Het minder prettige nieuws is dat er midden februari een stevige en langdurige vorstperiode voor zorgde dat de leidingen in ons lokaal de IJsvogel bevroren waren ! We hadden niet tijdig de nodige voorzorgsmaatregelen genomen. Gevolg: bij het dooien sprong een leiding in een van de toiletten en liep de kelder onder water. De brandweer moest er aan te pas komen om de kelder leeg te pompen. Wat achterbleef was een ravage. De beheerploeg moest een halve dag werken om de rommel op te ruimen. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om heel wat spullen naar het containerpark te voeren. Herstellingen van wc's en kraanwerk zijn gepland voor begin maart. Hiervoor kunnen we op de gewaardeerde hulp van Floris rekenen. We gaan er alles aan doen om dergelijke voorvallen in de toekomst te vermijden.

*Bij recente beheerwerken werden boomtakken verhakeld. Dit versnipperd hout kan gebruikt worden op tuinpaden of tussen beplanting. Wie interesse heeft kan dit materiaal GRATIS komen ophalen op het Fort na contactname met Tuur Wuyts, 03/449 99 11 of 0474/55 25 75
Er dienen wel stevige plastic zakken meegebracht te worden om dit materiaal in te laden.*

Zondag 24 juni 2012 – vanaf 10.00 u.

Open Tuinen Dag

**Bijenhotel Volkstuinen Edegem
Kapelaan Smitslaan**

In mei 2011 ondertekenden Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, de VMPA natuurgidsen en het gemeentebestuur Edegem het biodiversiteitscharter. De solitaire bijen een steuntje in de rug geven is één van de vele actiepunten die in het charter zijn opgenomen.

Solitaire bijen zijn essentieel voor de bestuiving. Eén solitaire bij is als het op bevruchting aankomt 120 honingbijen waard. Net als de honingbijen hebben solitaire bijen het niet

gemakkelijk door de sterke vermindering van nectar- en stuifmeelrijke planten. Daarnaast moeten ze steeds harder op zoek naar een geschikte nestgelegenheid. In onze geordende wereld zijn ruige hoekjes een zeldzaamheid. Gaten in muren en houtwerk worden gedicht en holle stengels worden snel opgeruimd.

Om aan de noden van deze onmisbare en sympathieke diertjes tegemoet te komen deden Wim Verhelst, milieuschepen, en Sophie Loots, duurzaamheidsamtenaar, een beroep op onze vereniging om tussen de Edegemse Volkstuinjes een heus bijenhôtel te bouwen. Tevens stelden ze ons rond het hotel een 400 m² grond ter beschikking om een nectar- en stuifmeelrijk bloemenmengsel in te zaaien. Het volledige project wordt integraal door de gemeente gesubsidieerd.

De bijtjes zijn ondertussen al onder dak. De bloemen worden in de loop van april ingezaaid.

Op de Open Tuinen Dag op 24 juni zal het bijenhôtel hopelijk een aanzet zijn om de bezoekers van de Edegemse volkstuinen warm te maken voor deze onbekende maar interessante insecten.

Jos Daniels

Groen Neerland: De inrichtingswerken gestart!

In de voorgaande rAntGroen was het al aangekondigd: de inrichtingswerken beginnen in het voorjaar van 2012! Het volledige natuurpark (23 ha) wordt heringericht, en ook in de natuurkern (9 ha) wordt er geïnvesteerd. Hier wordt onze visie gerealiseerd: een weidelandschap met enkele grote grazers, met markante, amfibievriendelijke waterpartijen en begrensd door struweel en houtkanten, met een zo groot mogelijke biodiversiteit. Er is zwaar materieel ingezet. We hadden dit weliswaar verwacht maar, ook al gebruikte de aannemer enkel een kraan en vrachtwagens op milieusparende, brede rupsbanden, heel wat weiland werd drastisch doorploegd, zowel bij het verwijderen van de oeverbegroeiing als bij het ontslibben. Momenteel liggen die werken even stil. Als het grondwaterpeil genoeg gedaald is (vanaf juni?) wordt die fase van de werken afgerond: egalisatie van de grond, profileren van de oevers (incl. plaatsen van de dammetjes in de beide grachten). Samen met het slib is de natuur nu ook verlost van 20 cm overbemeste grond, een erfenis van de maisteelt. Die extra waterbuffercapaciteit, samen met de voorziene profilering, is erg belangrijk, ò voor de omwonenden, ò voor de inwonenden (salamanders houden van waterpartijen die liefst tot eind augustus waterdragend zijn).

28/02/12

Wat volgt er nog? De vrijwilligers die in maart 2011 meehielpen aan het verwijderen van de boomopslag (letterlijk tot de laatste spade) zullen opgelucht zijn: die klus wordt nu machinaal geklaard (buiten het broedseizoen). Enkele poelen moeten nog worden gegraven, er komen groenaanplantingen (november) en in de educatieve zone wordt een stuk weide afgeplagd, met een vlonderpad (september). En, niet te vergeten, ons A-team (de grazers) krijgen een andere behuizing!

Tenslotte wordt het kerngebied omheind.

Ik denk dat we hierover nog in enkele rAntGroen's kunnen rapporteren!

Uw verslaggever ter plaatse
Rudi Leemans

PS: Je kan de werken ook met eigen ogen zien, tijdens de lentewandeling op 15 april en op de wandeling op 23 juni.

Verlag van de besluiten van de Jaarlijkse Algemene Vergadering

De jaarlijkse lokale algemene vergadering (LAV) van de afdeling Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ging door op zaterdag 11 februari 2011 te Wilrijk in zaal de Vízit. Het was een speciale LAV aangezien onze afdeling dit voor de 10e maal organiseerde, een jubileum dus. De avond werd dan ook voorafgegaan door een kleine lustrum viering op Fort 7, waaraan een 50 afdelingsleden deelnamen. Op de LAV zelf mochten we meer dan 60 deelnemers verwelkomen voor:

- een officieel gedeelte met een overzicht van het afgelopen jaar en het aanbod voor 2012;
- een overzicht van de financiën en bestuursaspecten van de afdeling;
- een etentje en gezellig samenzijn;
- een fijn fotografisch verslag van het afgelopen jaar.

foto's: Eddie Schild

De belangrijkste punten en conclusies van de LAV kunnen als volgt worden samengevat.

- De activiteitsgraad van de afdeling bleef erg hoog in 2011 met ongeveer 150 activiteiten georganiseerd door de afdeling zelf! Zoals ieder jaar kwamen hierbij alle pijlers van Natuurpunt aan bod (beleid, studie, beheer en educatie). Hoogtepunten waren ongetwijfeld de ondertekening van het biodiversiteitscharter voor Edegem in mei op de dag van "Edegem Binnenste Buiten", de paddenoverzetacties te Edegem, de grootse kapwerken op het Fort, de activiteiten in het kader van het jaar van de bij, de coördinatie van de behaagactie voor de stad Antwerpen, de hoge activiteitsgraad van de beheerploegen en rondgeleide groepen op Fort 7 en Groen Neerland, de actieve natuurstudiewerkgroep (vrijdagsgroep), het voorzitterschap van de minaraad te Hove, de succesvolle cursus natuur-in-zicht, 4 mooie en in kleur geïllustreerde rAntGroen nummers, de druk bijgewoonde activiteiten rond de week van het bos... en vele, vele andere.
- Wat de belevings- en studie-activiteiten betreft valt het op dat lokale en halve dagactiviteiten erg in trek zijn en dus verder zullen uitgebouwd worden in de komende jaren naast het aanbod aan lange tochten en educatieve activiteiten.
- De inzet van de maaibalk op het Fort en Groen Neerland en de sterk gegroeide beheerploeg, die nu bijna het ganse jaar rond actief is, liet toe om heel wat meerwerken te realiseren.
- Ook op het vlak van het bestuur waren er enkele belangrijke uitdagingen zoals het samenstellen en succesvol opstarten van een nieuw beheerteam.
- Het aantal leden bleef voor het eerst in jaren stabiel rond de 1300. Dit is een trend die zich ook voordoet op landelijk vlak, mogelijks beïnvloed door de crisis en het ontbreken van ledenwerving op de boekenbeurs dit jaar.

De vergadering keurde volgende bijzondere aandachtspunten voor 2012 goed:

- **BESTUURLIJK:** op zoek blijven naar bijkomende kandidaten ter versterking van het bestuur.
- **BEWEGING:** 10 jaar afdeling op 5 mei en Fietsenfortengordel op 6 mei zijn zeker hoogtepunten. Activiteitsgraad op peil houden door een gevarieerd aanbod en meer aandacht voor lokale en halve dagsexcursies. De beheer- en studie-activiteiten ook verder aankondigen in het afdelingsblad.
- **EDUCATIE:** in het voorjaar inzetten op de evenementen en trachten vanaf het najaar een nieuwe werkgroep op te richten.
- **BEHEER:** inrichtingsplan Groen Neerland. Verwezenlijking in 2012 en beheer dit jaar afstemmen op het inrichtingsplan. Goede samenwerking verzekeren met de Stad rond de opendeurdag van einde augustus en boomplantdag voor einde november. Voor Fort 7 staat de uitwerking van een verdere uitvoering van het lopende beheerplan en uitbreiding van de werken langsheen de insectentuin voorop in het verlanglijstje. De paddenoverzetacties te Edegem staan tevens op de prioriteitenlijst, niet alleen voor beheer maar ook voor educatie.
- **STUDIE:** onze medewerking werd gevraagd om Hof Ter Linden (Edegem), het Uilenbos (Hove) en Frythout (Hove) te inventariseren in het kader van respectievelijk de aanwerving door Edegem, de uitwerking van een bosbeheersplan door het OCMW van de Stad en de uitwerking van een inrichtingsplan door Hove. Een tweede aandachtspunt is er voor te zorgen dat de natuurstudiewerkgroep van de afdeling (vrijdagsgroep) haar werk kan verder zetten op een financieel haalbare wijze.
- **BELEID:** focus op de uitvoering van de biodiversiteitscharters van Edegem en Wilrijk, het opstellen van een gelijkaardig charter en de uitvoering van een GNOP (Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan) voor Hove.
- **EDUCATIE:** cursus Libellen en Paddenstoelen voor gevorderden staan gepland voor 2012. De cursus Natuurpunt-natuurgids wordt voor de eerste maal gezamenlijk ingericht tussen CVN en Natuurpunt en loopt over het ganse jaar.
- **COMMUNICATIE:** de rAntGroen zal even kleurrijk worden verder gezet en er zal nagegaan worden welke lokale gemeentelijke evenementen kunnen worden ondersteund.

Financiën:

- De resultatenrekening van 2011 toonde een batig saldo van € 1877. Ondanks de sterk gestegen papierprijs waardoor de drukkosten stegen kon dit batig saldo verwezenlijkt worden door verhoogde inkomsten van rondleidingen op het Fort en de behaagactie. Hiertegenover staat natuurlijk heel wat inzet van de vrijwilligers en bestuurders. Ook de investeringen in materiaal waren in 2011 eerder laag (enkel een bosmaaier) zodat provisies voor de natuurgebieden Fort 7 en Groen Neerland en investeringen voor het lokaal de IJsvogel konden worden opzij gezet.
- De begroting van 2012 werd gezien de omstandigheden voorzichtig opgesteld. Er wordt uitgegaan van een evenwicht situatie tot een licht batig saldo en een kleine opbouw van provisies voor nieuwe uitdagingen vanaf 2013 (Hof Ter Linden, Uilenbos, Frythout). Dit vereist dat alle activiteiten zonder verlies kunnen worden uitgevoerd en de behaagacties en rondleidingen een behoorlijk positief saldo opleveren.

Resultatenrekening en begroting werden éénparig goedgekeurd door de LAV.

Bestuurders: De vergadering bedankte Jos Daniels en Johan Baetens voor hun jarenlange inzet voor de afdeling. De bestuursmandaten van Hugo Waeterschoot als voorzitter en Lucy de Nave en Ronny Deckers als bestuursleden werden verlengd bij éénparigheid. Anita Piessens als bestuurslid en Erlend Hansen als secretaris werden éénparig verkozen door de LAV. De vergadering verwelkomde tevens het nieuwe beheersteam voor Fort 7 (Maria Derkinderen, Eddie Schild, René Heylen en Tuur Wuyts) dat in de loop van 2011 werd opgericht in uitvoering van het mandaat van de LAV van 2011.

De LAV keurde verder éénparig de volgende afvaardiging voor de Algemene Vergadering van Natuurpunt goed: voor Natuurstudie (vzw): Walter Van Spaendonk, voor Natuurbeheer (vzw): Tuur Wuyts, voor Educatie (vzw): Erlend Hansen, voor Beleid (informeel): Rudi Leemans. De afdeling kan bovendien 3 bijkomende vertegenwoordigers sturen ten gevolge het ledenaantal: Hugo Waeterschoot, Guido Callaerts en Ronny Deckers.

De LAV dankte de bestuursleden, coördinatoren en de vele vrijwilligers voor hun belangrijke en gewaardeerde inzet voor de afdeling het afgelopen jaar.

RESULTATENREKENING per 31.12.2012	2011	2010
Toelagen Lidgelden	3.964	3.426
Toelagen (Mina, Wilrijk, Edegem, stimulus)	3.460	3.700
Intresten	736	823
Huisvesting	-580	-438
Investering (Bosmaaier)	-1.045	- 11.585
Ontvangst en kantoorkosten	-155	- 15
LAV (2006-2007)	-232	-326
Meerdaagse natuurreizen (Schier, Korhaan, Paddenst.)	526	-27
Uitstappen en activiteiten	156	637
Biodiversiteitsdag en Pinteling		-2.237
Vergoeding voorbereiding tochten (aan gids)		20
Natuurcursussen (Natuur in zicht, bijen,...)	307	693
Winteravonden	189	217
Rondleidingen Fort VII	825	481
Werkgroep natuurbeheer	-160	-261
Communicatie (verkoop)	824	226
Tijdschrift en web	-4.031	- 3.308
Behaagactie	1.193	814
Achterstallen	537	339
Provisies (Fort 7, Groen Neerland, Lokaal)	-4.600	7.000
Overschot	1.877	178

Hugo Waeterschoot, Voorzitter .

Erlend Hansen, Secretaris.

Bijlage 1: overzicht goedgekeurde resultatenrekening 2011

BEGROTING 2012	IN	UIT
HUISVESTING		600
TOELAGEN	6900	
INTRESTEN	750	
LAV		250
DIVERSE KOSTEN EN BATEN		150
MEERDAAGSE REIZEN	100	
CURSUSSEN	50	
WINTERAVONDEN	150	
BEHEER NATUURGEBIEDEN		2100
GIDSINGEN	500	
NATUURARTIKELEN	250	
DRANK	350	
KALENDERS	100	
RANTGROEN		4200
BEHAAG	1100	
PROVISIES		2000
TOTAAL	10250	9300
Overschot	950	

Bijlage 2: overzicht goedgekeurde begroting 2012

• <i>Voorzitter: Hugo Waeterschoot</i>
• <i>Ondervoorzitter: Vacant</i>
• <i>Secretaris: Erlend Hansen</i>
• <i>Penningmeester / ledenadministratie: Guido Callaerts</i>
• <i>Beheersteam Fort 7: Tuur Wuyts, Maria Derkinderen, René Heylen, Eddie Schild</i>
• <i>Conservator Groen Neerland: Rudi Leemans</i>
• <i>Coördinator Behaagactie: Guido Callaerts</i>
• <i>Coördinator Educatie/Cursussen: Vacant</i>
• <i>Coördinator Werkingsprogramma: Guido Van Boeckel</i>
• <i>Coördinator Beleid: Minaraadvertegenwoordigers</i>
• <i>Coördinator Communicatie: Herman Snoeck</i>
• <i>Coördinator Representatie: Vacant</i>
• <i>Coördinator Natuurstudie: Walter Van Spaendonk</i>
• <i>Coördinator Website: Bob Gabriels</i>
• <i>Coördinator Tijdschrift: Guido Van Boeckel</i>
• <i>Vrije bestuursleden: Lucy de Nave, Ronny Deckers en Anita Piessens</i>
• <i>Vertegenwoordigers voor de afdeling in gemeentelijke MINAraden:</i>
• <i>Wilrijk (stad Antwerpen): Rudi Leemans</i>
• <i>Edegem: Johan Claessens en Kris Vos</i>
• <i>Hove: Wim Van Deynze en Hugo Waeterschoot (voorzitter)</i>

Bijlage 3: Overzichtslijst bestuur en coördinatoren

In memoriam Guido Van Steenberghe (1937 – 2012)

Op 29 mei overleed Guido Van Steenberghe na een lange ziekte. De betekenis van Guido voor de natuurbehouds- en milieubeweging schetsen is schier onmogelijk want zo uitgebreid en rechtstreeks met hem verbonden. Guido was immers gedurende tientallen jaren het CVN. Hij was lid van de raad van bestuur, eerst als algemeen secretaris en later als voorzitter. Door het CVN vlak bij zijn werkplek, de Antwerpse ZOO, te vestigen, kon hij elke dag langsluipen en zo letterlijk met het dagelijks bestuur van de organisatie bezig zijn. Bovendien ging Guido tot voor enkele jaren naar alle slotzittingen van de cursus natuurgids. Daar vertelde hij de cursisten over de principes van Heimans en Thijssen, de Nederlandse natuurbehouds- en natuureducatiepioniers die hem zo sterk geïnspireerd hadden voor zijn engagement binnen de natuur- en milieueducatie.

Guido ontwikkelde al snel een grote belangstelling voor natuur, als lid van de 'afdeling België' van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en medestichter van de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie, de huidige JNM. Ook later bleef hij naar het Noorden kijken. De oprichting, in 1960, van het IVN in Nederland inspireerde hem om in 1965 een eerste natuurgids cursus op te zetten binnen de toenmalige koepel van de natuurbehoudsverenigingen, het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming. Binnen deze vereniging ontstond een werkgroep die vlug evolueerde tot het 'Centrum Voor Natuurbeschermingseducatie', het CVN. In Antwerpen en Gent gingen de eerste cursussen natuurgids van start. In die beginperiode moest het CVN zijn weg nog zoeken. Behalve de cursussen natuurgids organiseerde Guido samen met de BJN jeugdnatuurwerkkampen. Het CVN mobiliseerde in die tijd ook voor een aantal milieufacties, in het bijzonder tegen de aanleg van de E-10. Vanaf de jaren zeventig concentreerde het CVN zich onder Guido's leiderschap op zijn kerntaak: de natuur- en milieueducatie binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Bij Guido stond vooral de maatschappelijke dimensie van de milieu- en natuurbehoudsbeweging voorop wat nieuw was voor die tijd. Guido was in die dagen ook lid van de commissie van de Hoge Raad voor Volksontwikkeling waar hij zich inspande om de sector te doen inzien dat natuurstudie ook een culturele opdracht kan inhouden. Iets wat nu ruim aanvaard is, maar toen op veel onbegrip stuitte. Sociaal-cultureel werk hoorde toen volgens de heersende opinie in een leslokaal thuis; en hoe kon je de natuur als 'leslokaal' beschouwen?

Als algemeen secretaris en later als voorzitter maakte Guido de groei van CVN mee. Het aantal personeelsleden groeide en het aantal erkende vormingsuren groeide steil van 1000 tot 3000 uur. De cursus natuurgids, die de eerste twaalf jaar de enige cursus van het CVN was, werd aangevuld met tal van lange en korte cursussen, losse activiteiten en vakantieprogramma's. Een tiental jaren geleden vestigde Guido als één der eersten in dit land de aandacht op een nieuwe internationale ontwikkeling: educatie voor duurzame ontwikkeling of EDO. Hij was ervan overtuigd dat het concept van duurzame ontwikkeling een extra dimensie zou geven aan de vele milieuthema's waar hij al zo lang mee bezig was en zag er meteen de nieuwe kansen in voor de natuur en milieubeweging..

Guido drukte naast het CVN ook zijn maatschappelijke stempel door zijn actieve deelname aan tal van overlegfora, zoals de milieukoepel BBL, de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu (later Mina-raad), de Hoge Raad voor Natuurbehoud, en later het EDO-platform van de Vlaamse Overheid, enz. . Door zijn constructieve houding wist hij veel goodwill los te maken bij de betrokken administraties en organisaties. Zijn afscheid als voorzitter dat samenviel met de 9000ste natuurgids die afstudeerde bracht dan ook heel wat mensen samen op de huldezitting in de Antwerpse ZOO op 18 december 2010, waar Vlaams minister van Leefmilieu en Cultuur Joke Schauvliege lovende woorden uitsprak aan zijn adres. Voor velen bleek deze lustrumviering het laatste contact met Guido aangezien het nadien zichtbaar minder goed ging met hem. Het is toen spijtig genoeg erg snel gegaan !

Zonder overdrijven stelde Paul Stryckers op de begrafenis van Guido dat, ondanks zijn bescheiden persoonlijkheid, hij leefde voor de milieu- en natuurbehoudsbeweging, en daar zelf in ruime mate gestalte aan gegeven heeft. Guido laat zonder meer een diepe leemte achter, niet alleen bij het CVN maar ook bij de milieu- en natuurbehoudsbeweging in Vlaanderen in het algemeen.

Met veel erkenning,
Hugo

Deze tekst is gebaseerd op de afscheidsrede van Paul Stryckers op de begrafenis van Guido.

Natuurpunt Zuidrand Antwerpen tekent bezwaar aan tegen volstorten oude kleiput Meivis

Langsheen de E19 ligt net op grondgebied Edegem een oude kleiput die net zoals een gelijkaardige put op Groen Neerland ontgonnen werd door de familie Meivis voor de uitbouw van de Fortengordel. Een bedrijf uit de streek heeft recent een klasse 1 milieuvergunningaanvraag ingediend om de vijver te mogen opvullen tot een meter onder het maaiveld. Dat het hier niet om een kleine ingreep gaat bewijst het volume dat maar liefst 55000 m³ bedraagt wat vele duizenden kamions met zich zal meebrengen!

“Het is duidelijk de bedoeling om er een stortplaats van te maken”, zegt Johan Lefevre namens de hele buurt. “De onderneming in kwestie doet aan tuinaanleg en -onderhoud. Ik zie niet in waarmee die zo'n grote put zou dempen. Wij vermoeden dat het bedrijf als stroman gebruikt wordt om later zelf afval in de vijver te kunnen dumpen. De wetenschap dat Janssens als eigenaar van de grond een eerdere aanvraag daartoe afgewezen zag, sterkt ons in die overtuiging.”

Onze afdeling heeft ook heel wat vragen rond de impact die deze ingreep heeft op de lokale waterhuishouding, de ecologie van de put, het lokale verkeer, ... en besloot een bezwaarschrift in te dienen om dit stukje historisch erfgoed te vrijwaren. Onderstaand tref je een afschrift van onze brief aan die niets aan duidelijkheid overlaat: de opvulling is ongepast, oncontroleerbaar er is geen plaats voor zulk een klasse 1 activiteit in de vallei van de Struisbeek vlak bij het geitenpad.

Wilrijk, 21 februari 2012

*Geachte Burgemeester
Geachte Schepenen*

Betreft: Bezwaarschrift tegen aanvraag milieuvergunning klasse 1 vanwege Beeck-Velden NV.

Natuurpunt Zuidrand Antwerpen actief op het groengebied van het district Wilrijk en de gemeenten Hove en Edegem vertegenwoordigt bijna 1300 families op dit grondgebied. De vereniging wenst bezwaar aan te tekenen bij de aanvraag tot milieuvergunning klasse 1 aangevraagd door Beeck-Velden NV. Het betreft hier in het bijzonder het opvullen van een historisch waardevolle kleiput met 55000 m³ aarde tot 1 meter onder het wateroppervlak.

De redenen van ons bezwaar zijn de volgende:

De kleiput is gelegen in de beekvallei van de Struisbeek, een erg waardevolle en waterrijke zone die echter hierdoor ook bijzonder kwetsbaar is voor allerlei verstoringsvormen.

Het vullen van de put zal ongetwijfeld een belangrijke impact hebben op het waterbergend en bufferend vermogen in de beekvallei. Dit werd echter geenszins onderzocht door de aanvrager zodat men hier een ongekend risico tegemoet gaat.

De beekvallei van de Struisbeek is vrijwel afgesneden van de omliggende groengebieden. Groene verbidingsstructuren zijn zeker voor insecten, zoogdieren en in het bijzonder amfibieën van cruciaal belang. Dit geldt tevens voor de betreffende put.

Het water in de put is momenteel van goede kwaliteit getuige o.a. het voorkomen van Zwanemossels. Deze populatie en andere ecologische relevante soorten die van de bodem leven gaan ontegensprekelijk verloren bij een opvulling.

De beekvallei herbergt inderdaad een waardevolle amfibieënpopulatie waaronder de zeldzame en Europees beschermde Kam-salamander. Het belang van deze verbidingszone komt in het gedrang door de opvulling van de put.

Door de uitvoering van de werken gaat door de onvermijdelijke verstoring het gedurende decennia opgebouwde ecologische evenwicht onherroepelijk verloren.

De reden voor de opvulling wordt niet toegelicht of gemotiveerd en ontgaat ons compleet, tenzij het goedkoop verwijderen van bouw of andere materialen.

Het is volstrekt onduidelijk met welk materiaal de put zal opgevuld worden en ieder niet lokaal natuurlijk materiaal zal logischerwijs plaatselijke ecologische schade met zich meebrengen.

De Kleiput maakt deel uit van het lokaal historisch erfgoed verbonden aan de bouw van de fortengordel midden de 19de eeuw. Het zou buitengewoon spijtig zijn dit verloren te laten gaan door de opvulling.

Benevens het uitstekend historisch karakter menen wij tot slot principieel dat er voor een klasse 1 activiteit geen plaats is in een kwetsbaar en vochtig gebied zoals deze put.

Vandaar dat wij als rechtmatige vereniging opkomend voor het algemene belang, bezwaar aantekenen tegen deze ons inziens ongemotiveerde en ongegronde aanvraag voor een milieuvergunning klasse 1.

Met de meeste hoogachting,

*Hugo Waeterschoot
Voorzitter*

*Jos Daniels Johan Claessens Kris Vos
Gemeentelijke vertegenwoordigers voor Edegem*

De Mol

Herman Snoeck

Biotoop

Molshopen verraden de aanwezigheid van een mol in vochtige en losse bodems van loofbossen, bosranden, weilanden, wegranden, boomgaarden, akkers en tuinen. In loofbossen valt de aanwezigheid van een mol soms minder op door de bladeren en de plantengroei. Mollen leven zelden of nooit in duinen en moerassen vanwege het gebrek aan geschikt voedsel en om diezelfde reden ook weinig in monotone naaldbossen, schrale zandgrond, heide of stenige bodems. In regelmatig bewerkt land komen geen mollen voor.

De populatiedichtheid is afhankelijk van de bodemstructuur, de hoogte van het grondwater en het voedselaanbod. In een voedselrijk gebied kunnen 8-16 mollen per hectare leven, in een voedselarm gebied kan een territorium soms 10 maal groter zijn.

Lichaamsbouw

Een mol (*Talpa europaea*) heeft een spitse kop, een rolrond lichaam (11-16 cm), een kleine staart (2,2-4,5 cm), korte poten en weegt tussen de 30 en 130 gram. De wijfjes zijn meestal iets kleiner dan de mannetjes.

Het hele voorkomen van een mol vertoont aanpassingen aan een ondergronds, gravend bestaan.

- Een mol heeft geen oorschelpen die uitsteken. Neusgaten en mond liggen onder de snuit, zodat er bij het graven geen vocht of zand kan in komen. Hij kan neusgaten en oopeningen afsluiten met een huidrandje en de mond is bedekt met een huidplooi.

- De voorpoten van de mol zijn kort en stevig met krachtige naar buiten gekeerde schopvormige handpalmen.

De vingers dragen stevige nagels en zijn door de huid verbonden. De handpalm is zeer breed, omdat een handwortelbeentje tot een soort zesde vinger is uitgegroeid (*sikkelbeentje*).

Hiermee kan hij zoveel kracht zetten, dat het nauwelijks lukt om hem aan zijn achterpoten boven de grond te houden als hij zich wil ingraven. Men heeft berekend, dat een mol in één uur naar verhouding twaalf maal meer grond verzet dan een grondarbeider met een schop. Met zijn omgevormde voorpoten kan het dier echter niet op normale wijze lopen: het loopt op de voorste rand van de handpalm en de vijf lange brede nagels.

- De achterpoten, met vijf tenen met lange smalle nagels, zijn kleiner dan de voorpoten. Bij een snelle gang zal het dier de voorpoten twee keer op de grond zetten tegen de achterpoten slechts een keer.

- De korte haren van de zwartgrijze, fluweelzachte, dichte pels kunnen in alle richtingen buigen, zodat er geen aarde tussen komt als de mol achteruit loopt in een mollandgang. Snuit en voorpoten zijn kaal.

Zintuigen

De best ontwikkelde zintuigen van de mol zijn reuk, gehoor en tastzin, nodig om zich in de grond te oriënteren en zijn voedsel te vinden.

Reuk

De neus is verlengd tot een **slurfje** dat gesteund wordt door een beentje. Met receptoren op de snuit worden ook luchtdruk, temperatuur en vochtigheid waargenomen. De slurfvormig verlengde snuit is zo gevoelig dat een tik ertegen de dood tot gevolg kan hebben.

Gehoor

Een mol kan zeer goed horen maar heeft daarvoor geen oorschelpen nodig omdat de geluidstrillingen door de grond op de schedelbeenderen worden overgebracht en vandaar verder naar het inwendig gelegen gehoororgaan. De kleine oropeningen zitten verborgen onder de pels.

Tastzin

Bij het graven speelt de tastzin uiteraard een grote rol om te weten hoe zijn tunnel eruit ziet en waar hij zich bevindt. De mol voelt dit met een aantal uiterst gevoelige snorharen. Er bevinden zich duizenden minuscule papillen, de orgaantjes van Eimer, op de snuitpunt. Elke papil heeft in zich een tasthaar.

Het staartje van een mol staat altijd omhoog

Ook op het puntje van zijn staart zitten voelharen die hij tegen het plafond van zijn tunnel drukt om elke trilling in de aarde te kunnen oppikken. De geringe schokjes die een worm veroorzaakt wanneer hij een mollengang binnendringt, doet de bewoner haastig naar de plaats lopen waar mogelijk iets te eten valt. De staart doet ook dienst als tastorganen wanneer een mol achterwaarts door zijn gangen beweegt.

Een mol heeft ook gevoelige huidplekken op het lichaam, vooral op de buik.

Gezicht

Onder de grond speelt het licht een geringe rol. De mol heeft slecht ontwikkelde ogen, zo klein als speldenkoppen, waarmee hij slecht ziet. Ze zitten onder de vacht verborgen en worden zelden gebruikt. Soms zijn ze bedekt met een laagje ondoorzichtige huid waardoor het dier eigenlijk alleen nog maar licht van duister kan onderscheiden.

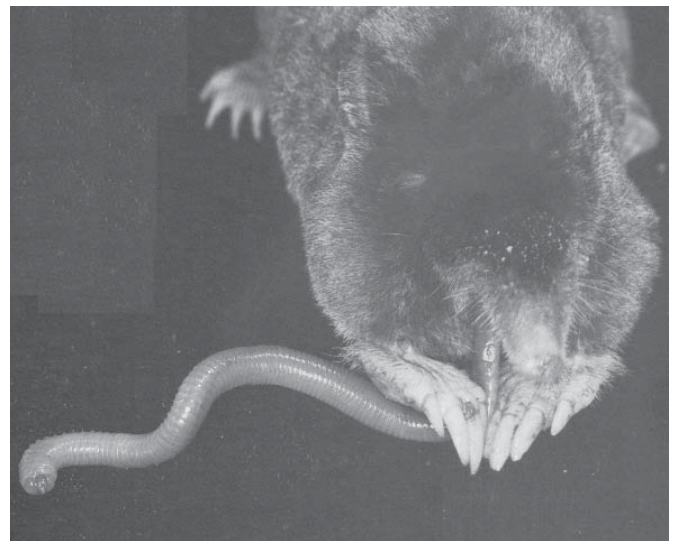
Voedsel

Een mol is een zoogdier en behoort tot de orde van de insecteneters. Insecteneters kauwen hun voedsel niet fijn. Ze hebben scherpe snijtanden, de hoektanden zijn vrij groot en de kiezen zijn zeer puntig en grijpen in elkaar waardoor de onverteerbare huid van hun prooi op veel plaatsen doorboord wordt zodat de spijsverteringssappen hun werk kunnen doen.

De aard van het voedsel is afhankelijk van de biotoop en de tijd van het jaar. In een naaldbos zijn kevers en insectenlarven de belangrijkste prooidieren, maar in andere gebieden zijn dit vooral

regenwormen samen met bodembewonende insectenlarven (emelten, ritnaalden), rondwormen en plantenaaltjes, eieren van ongewervelden en nestjongen van kleine zoogdieren (muizen). 's Nachts komt hij soms boven, op zoek naar naaktslakken, volwassen insecten (o.m. kniptorren), spinnen, duizendpoten, andere kleine dieren en zelfs soms paddenstoelen maar geen plantaardig voedsel.

Vermits regenwormen een hoofdbestanddeel van zijn maaltijden vormen, is de mol zeer behendig in het aanpakken en schoonvegen van de worm: hij zet zijn lichaam schrap met behulp van de wijd uitgespreide achterpoten en verorbert het dier van voor naar achteren waarbij hij het tussen zijn voorpoten door trekt waardoor de prooi schoongeveegd wordt en meteen alle aarde die de worm heeft ingeslikt naar buiten gedrukt wordt.

Regenwormen zijn rijk aan eiwitten en bevatten ongeveer 80 % water, waardoor een mol die veel regenwormen eet weinig moet drinken. Graven is een zwaar werk en om te overleven moet een volwassen mol dagelijks bijna of meer dan zijn lichaamsgewicht aan prooi eten. Normaal kan hij niet meer dan een paar uur zonder voedsel. Na een uitgebreid maal kan hij desnoods wel drie dagen honger.

In tijden van overvloed kan een mol vooral tegen het einde van de lente (als reserve voor de jongen) en van de herfst (als winterreserve) in zijn onderaardse gangen wel voorraden van regenwormen aanleggen. Elke worm wordt dan door een beet in de kop of door het afbijten van een kopsegment verlamd. Deze voorraden bestaan soms uit honderden, zelfs duizenden regenwormen.

Hoewel de mol tijdens de winter lange periodes van rust neemt, toch houdt hij geen winterslaap en de zoektocht naar voedsel gaat gewoon door. Regenwormen vormen in de winter 90 procent van zijn totale dieet en omdat de wormen dieper de grond intrekken naarmate het kouder wordt moet de mol ook dieper op jacht gaan.

Leefwijze

Een mol is een solitair dier en hij duldt geen concurrent in zijn territorium. Onvervaard gaat hij iedere indringer te lijf, ook wijfjes (behalve in de paartijd). Hij bakent zijn territorium af met geurvlagen en uitwerpselen.

Een mol komt zelden boven de grond en dan alleen voor korte tijd. Een volwassen mol komt boven wanneer er aarde naar de oppervlakte moet worden gebracht en soms om voedsel te zoeken. Hij communiceert met zachte piepgeluidjes bij opwinding en

vrij luid geschetter tijdens een gevecht.

Een mol zwemt uitstekend, waarbij hij zijn brede graafpoten met een krachtige schoolslag gebruikt als peddels.

Hij blijft echter het grootste deel van zijn leven in gangen die hij graaft en onderhoudt met zijn sterke schouders en zijn voorpoten als schoppen. Wanneer hij aan het werk is houdt hij zijn achterpoten stevig tegen de wand van de gang gedrukt, terwijl zijn voorpoten het werk doen: aarde loswoelen en opzij en naar achteren wegstuwen. Bij het graven in losse grond bewijst de spitse kop belangrijke diensten. Bij het graven in harde grond trekt hij de kop terug, zodat de graafhanden vooraan komen.

In losse bodems wordt de weggegraven grond ter versterking tegen de wanden aangedrukt, overtollige grond en grond uit schuin oplopende gangen wordt met de voorpoten via een schuin omhooglopende gang naar de oppervlakte geduwd. Dit doet het dier beurtelings met de linker en de rechter voorpoot, wat resulteert in de bekende molshopen. In het midden van de hoop bevindt zich de opening, die weer sluit achter de mol wanneer hij zich ondergronds terugtrekt. De ligging van deze molshopen, met een gemiddelde diameter van 15-30 cm en 15 cm hoogte, laat ongeveer het verloop van de onderaardse molsgangen zien.

Een mol maakt drie verschillende typen gangen.

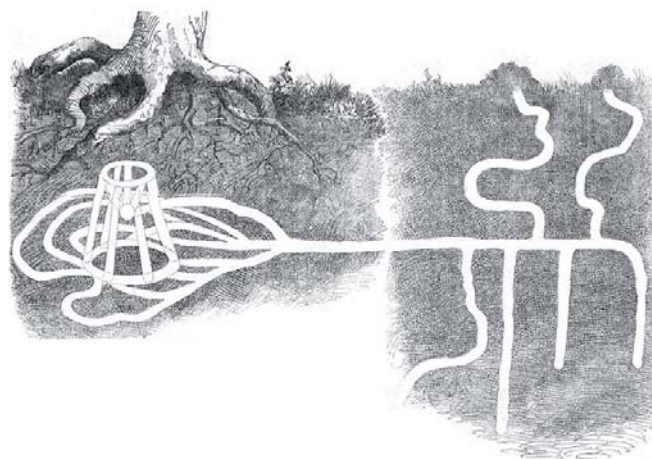
In laaggelegen vochtige gebieden zijn vaak bijzonder grote molshopen te vinden die soms wel 0,5 m hoog zijn met een diameter van ca. 75 cm.

- De bronstgangen zijn aan de oppervlakte liggende open gangen: kleine greppeltjes waarlangs aan beide zijden de uitgeworpen grond ligt. Ze worden voornamelijk tijdens de voortplantingsperiode gemaakt, maar soms ook als het dier om de een of andere reden erg opgewonden is.

- De mollenritten, ongeveer 4 cm hoog en 5 cm breed, liggen 1 cm onder het maaiveld in losse grond en worden gemaakt met voorpoten en rug bij het zoeken naar regenwormen en larven of tijdens de paartijd.

- De diepere mollenlangangen zijn ook ongeveer 4 cm hoog en 5 cm breed. Zijn oriëntatiezin stelt de mol in staat om tijdens het graven ook in volslagen duisternis de juiste richting te houden waarbij hindernissen geen beletsel vormen. Eerst graaft de mol een zogenaamde ringgang. Die wordt jarenlang gebruikt om er zich in te verplaatsen. Vanuit deze ringgang maakt de mol steeds meer loopgangen die elk verderop in jaaggangen overgaan. Al deze permanente gangen vormen mettertijd een ingewikkeld en uitgebreid stelsel volgens een soort spinnenwebschema dat

enigszins varieert al naar gelang de aard van de bodem. Op 7½ tot 15 cm onder de oppervlakte bevindt zich een horizontaal netwerk, op 30 cm diepte een tweede netwerk. Beide netwerken zijn met elkaar verbonden door verticale en hellende gangen. Vanuit het lagere netwerk lopen er hier en daar gangen zigzaggend naar beneden naar de min of meer horizontaal lopende de vertakte jachtgangen op een diepte van 90 - 120 cm die blind eindigen en tot wel 200 m lang kunnen zijn.

Dag en nacht, zomer en winter kruipt hij door de oude gangen van z'n jachtterrein om z'n voedsel te zoeken, druk bewegend en rusteloos jagend en etend. Met zijn betrekkelijk zwakke achterpoten duwt hij zijn lichaam voorwaarts maar de mol beweegt zich wel met opmerkelijke snelheid, met een half zwemmende, half slingerende tred. Ook graaft hij dagelijks 10-20 m nieuwe jachtgangen. In de zomer graaft hij die gangen meer naar boven, omdat de engerlingen, ritnaalden en regenwormen zich dicht bij de oppervlakte van de grond bevinden; in de winter graaft hij meer naar beneden, omdat die diersoorten dan dieper in de grond zijn gekropen. Hij wisselt steeds 3½-4 uur zoektocht met 4-4½ uur rust af. De tijd, die hij niet met voedsel zoeken doorbrengt, ligt de mol te slapen in zijn nest.

Het slaapnest bestaat uit een kogelronde woonkamer van ongeveer 30 cm diameter die soms onder boomwortels, muren enz. verscholen is. Dikwijls vergroot de mol een gedeelte van een gang om deze nestruiimte te maken, die hij bekleedt met gras, bladeren of mos. Doorgaans ligt het slaapnest op ongeveer 25 cm diepte onder de oppervlakte onder een grote molshoop; veel nesten echter liggen diep in de bodem tot op een diepte van 90 cm zonder een molshoop aan de oppervlakte, die de positie verraadt. De mol graaft van uit dit nest naar alle kanten uitstralende gangen. In geval van nood kunnen ze als vluchtgangen dienen. Uit het nest loopt een 'tunnel' naar het jachtterrein; deze tunnel kan soms wel 30 m lang zijn.

De wanden van nest en tunnel zijn verbazend vast en stevig, doordat de mol er het weggegraven zand met zijn lichaam met kracht tegen aan drukt. De andere gangen worden met minder zorg afgewerkt: zij dienen alleen om het voedsel te bereiken.

Mannetjes en wijfjes hebben ieder een eigen gangenstelsel. Mannetjes en wijfjes maken praktisch dezelfde slaapnesten, maar die van de wijfjes schijnen iets kleiner te zijn.

Voortplanting

In de paartijd (maart-april) gaat het mannetje op zoek naar een wijfje, meestal via rechte mollenritten die soms 150 m of meer lang kunnen zijn. Wanneer hij een ander mannetje ontmoet kan

er een vechtpartij ontstaan. Vermoedelijk paart een mannetje met meerdere wijfjes. Na de paring verlaat hij het wijfje.

Wanneer een wijfje op het punt staat te gaan werpen, maakt ze een apart kraamnest, soms een nieuw nest voor elke worp. Daarvoor vergroot ze meestal een deel van een bestaande tunnel. Het wijfje 'behangt' het nest met graskluiten, mos en bladeren. De aardlaag boven het nest moet een bepaalde dikte hebben zodat de temperatuur er enigszins stabiel blijft voor de jongen. Bij een hoge grondwaterstand wordt de nestkamer dicht bij het grondoppervlak gebouwd. De uitgewerkte aarde vormt dan een enorme molshoop, die 50-75 cm hoog kan zijn. Zo'n kraammolshoop geeft de plaats van het ondergronds kraamnest aan.

Ongeveer 4 weken na de paring en 1 week na de bouw van het nest worden 2 tot 7, maar normaal 3 of 4 naakte, blinde, hulpeloze jongen geboren, niet groter dan een boon. Bij de geboorte wegen ze 2,5 g, 3 weken later al 50 g en dan is de pels er al en gaan de ogen open; weer 2-3 weken later lopen ze in het gangenstelsel rond en zoeken elk voor zich voedsel binnen het territorium van de moeder. Nog 1-2 weken later zijn de jongen bijna volgroeid en worden ze zelfstandig. Ze gaan zich dan verspreiden. Ze komen daarbij op zomeravonden boven de grond. Een jonge mol van nog geen 3 maand is te zwak om een eigen tunnel te graven en zoekt daarom onbewoonde tunnels. In die periode wordt ongeveer de helft van alle jonge mollen boven de grond gegrepen door predatoren. (Zij vormen dan 50 % van het voedsel van kerkuilen.) Als ze voor zonsopgang niet onderduiken, worden ze gepakt door buizerden of kraaien en als ze aan dat gevaar ontsnappen bezwijken ze later op de dag onder de hitte.

De jonge mollen dienen tegen de herfst in een eigen gangensysteem te wonen en als zij 3 maand oud zijn kunnen zij hun eigen gangen graven, onderhouden en tegen indringers verdedigen. Zij zijn geslachtelijk volwassen in februari van het volgend jaar. Een mol wordt 3 jaar oud.

Na de eerste worp in mei-juni is er een enkele keer laat in de zomer nog een tweede worp.

Predatoren

De gevaarlijkste vijand is de wezel, die de mol in zijn gangen opzoekt. Bruine ratten doden mollen in hun nest. Blauwe reigers schijnen bewegingen te kunnen bespeuren in gangen die vlak onder het maaiveld liggen en spietsen de mol aan hun lange snavel zodra hij bovenkomt. Boven de grond wordt de mol ook nog bejaagd door o.m. kerkuil, bosuil, buizerd, kraai, ooievaar, hermelijn, bunzing, das, vos (graaft nesten uit), egel, hond, kat en mens.

Andere doodsoorzaken zijn honger door droogte en verdrinking door overstroming van zijn gangen.

Nuttig of schadelijk?

De mol eet heel wat schadelijke insecten en zijn tunnels zorgen voor een betere drainage en verluchting van de grond. Maar door het loswoelen van planten in akkers, moestuinen en gazons heeft het dier bij landbouwers en tuinders een slechte reputatie die hem dan bestrijden met klemmen of gif. Het effect van deze bestrijding is echter twijfelachtig want een verlaten tunnelstelsel wordt weer bezet door een (jonge) mol uit de omgeving.

Geheel anders ligt dit bij populaties in stadsparken en andere geïsoleerde terreinen, waar vaak nauwelijks of geen uitwisseling met mollen uit de omgeving plaatsvindt: het wegvangen van dieren levert op dergelijke plaatsen onmiddellijk gevaar op voor uitsterven.

Een milieuvriendelijker bestrijding zou met haringgraten en petroleumlappen in de gaten kunnen gebeuren.

Geraadpleegde werken

- Bang Preben. 1996. *Dierensporengids*. Tirion Uitgeverij, Baarn.
- Broekhuizen S. et al. 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV, Utrecht.
- Burton Jane en Taylor Kim. 1984. *Tussen schemer en dageraad*. Spectrum Natuurgids
- Chinery Michael. 2001. *Dieren en planten in de tuin*. Tirion Uitgevers, Baarn.
- De Gaay Fortman J.P. et al. 1962. *Leerboek der dierkunde. Deel II: gewervelde dieren*. J.B. Wolters, Groningen.
- Florus Br. en De Cock Jos. z.j. *Dierkunde*. Boekhandel Diligentia, Oostakker.
- IJsseling M.A. en Scheygrond A. 1961. *Hoofdzaken der biologie. Deel III: gewervelde dieren*. W.J. Thieme, Zutphen.
- Richarz Klaus. 2008. *Diersporen*. Zuidnederlandse Uitgeverij, Aartselaar.
- Van Diepenbeek Annemarie. 2002. *Veldgids Diersporen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Verkem Sven et al. 2003. *Zoogdieren in Vlaanderen*. Natuurpunt Studie, Mechelen

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr 226). Als je, of elke ander klant, je papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds.

Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarden is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Johans kijk op Suriname
za. 17 -12-2011 - 21 dlms
Spreker: Johan Baetens
Verslag: Tuur Wuyts

Voor een klein maar geïnteresseerd publiek deed Johan zijn verhaal over een verblijf in Suriname dat ongeveer één jaar duurde. Een PowerPoint projectie ondersteunde zijn uiteenzetting. Johan heeft daar samen met zijn vader geruime tijd verbleven op het Tonka-eiland waar ze een kenniscentrum uitbouwden over de natuur. Veel van deze praktische kennis kwam van Frits Van Troon, een plaatselijke bewoner en tevens autodidact. Johan heeft veel van zijn kennis digitaal vastgelegd voor de toekomst. Aan de hand van beelden toonde Johan ons de (nog) rijke biodiversiteit van Suriname. Er klonk ook wat ontgoocheling in zijn verhaal want vele projecten en ondernemingen van daar raken in verval als buitenlandse ondernemers en investeerders zich ook uit die zaken terugtrekken. Het was een interactieve voordracht zodat de aanwezigen vragen konden stellen waar Johan direct op inpikte. De spreker heeft ons een en ander duidelijk kunnen maken over dit Zuid-Amerikaanse land waar Nederlanders een stevige stempel op gedrukt hebben.

Verslag Ganzentocht Oude Land van Strijen
zo. 20/11/2011 -
Gids: Rudy Vansevenant
Leiding: Walter van Spaendonk
Verslag: Wim Roelant

Een tiental gegadigden verzamelden 's ochtends op de parking van de Bist voor een tocht naar de Zuid-Hollandse weidegebieden op zoek naar de Dwergganzen. Hoewel het weer ons gunstig gezind leek, na een wat sombere periode, bleek het al gauw bij het oversteken van de grens naar onze noorderburen een uitdagende missie te worden. Bij het binnenrijden van Nederland betraden we tevens het geheimzinnige Mistland. Hierdoor vreesden we het ergste voor het welslagen van ons reisdoel, het in het vizier krijgen van de zeldzame Dwerggans. Edoch, met volle moed trokken we naar het Oude Land van Strijen om daar in mist-erieuze omstandigheden de zoektocht aan te vatten. Het sombere weer zorgde gelukkig voor weinig verkeer – en dus vrijwel geen tegenliggers – op de smalle

wegeltjes in dit typische weidelandschap. We konden van dichtbij Smienten en andere eendachtigen alsook regelmatig een Blauwe reiger of Meerkoet in de grachten waarnemen. Ook hoorden we vaak het kenmerkende geluid van zowel Kol- als Brandganzen die we door de dichte erwtensoepp echter zelden wisten te observeren. Hoewel we onze kansen op het vinden van de meest zeldzame Europese ganzensoort niet al te optimistisch inschatten, slaagden we er uiteindelijk toch in om een groepje van 11 Dwergganzen tussen de nevelslierten te ontwaren. Oef, die konden we al afpunten op de

In de namiddag zetten we de tocht verder via de Hellegatsplaten waar we een korte bezoek brachten aan de kijkhut De Kluut. Bij normale weersomstandigheden zie je hier heel wat vogels en maak je zelfs kans op een Zeearend of een bende Flamingo's. Helaas kregen we vrijwel niets in de kijker. Dan maar verder naar de Dintelse Gorzen, waar we slalomend tussen de Schotse Hooglanders – wat doen die daar in de Lage Landen? – en hun gevoeg, een mooie landschapswandeling maakten. Al bij al werd het een gezellige dag, ook al kunnen we zeggen dat we vandaag heel wat hebben ge-mist...

Blauwe reiger © Rudy Vansevenant

lijst! Ze zaten overigens nog erg dichtbij ook, anders hadden we ze zeker niet kunnen vinden, laat staan determineren. Anders dan gewoonlijk bezochten we ditmaal niet de Korendijkse Slikken. Bij de voorbereiding door Rudy en Walter bleek daar niet veel ganzig gevogelte te zitten en met de huidige weersomstandigheden zouden we het weinige dat er zat al helemaal niet te zien krijgen. Daarom ditmaal een alternatieve maar wel gesmaakte route langs de Essenplaat en daarna het Stijensas waar we tevens onze boterhammen verorberden “met zicht op...- nu ja- ... de jachthaven”. Tevens bezochten we een waar kijkhuis, dwz. een kijkhut met wc en verwarming, waar Rudy ons trakteerde op een uitgebreid relaas over het wel en wee van de Dwerggans. Blijkbaar beginnen de beschermingspogingen toch traag maar gestaag resultaat te leveren en nemen de aantallen voorzichtig toe.

Nieuwjaarswandeling op Fort 7
ma. 2/1/2012 - 47 dlms.
Leiding: Tuur Wuyts
Lucey de Nave

Voor de eerste maal werd een nieuwjaarswandeling geprogrammeerd op ons vertrouwde Fort. Blijkbaar hadden veel mensen behoefte om na de feestdagen een frisse neus te halen want niet minder dan 47 personen daagden rond 14.00 u. op om elkaar het beste te wensen. Gezien het groot aantal deelnemers werden er twee groepen gevormd om de speciale wintersfeer op het Fort te beleven. Na de wandeling werden er soep en warme dranken geserveerd en kon men gezellig bijpraten. Ter overweging: wordt deze activiteit het begin van een nieuwe traditie? Veel kans als u het mij vraagt.

Dodaars © Rudy Vansevenant

Jenevertocht

zo. 8/01/2012 -

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Rudy Vansevenant

Verslag: Wim Roelant

Een mooi aantal gegadigden vertrok vandaag op de Bist – in Wilrijk en niet in Ekeren zoals op de website van NP stond... - met gedeeld vervoer naar Zeeland. De eerste stop werd de Hogerwaardpolder net ten zuiden van het Markiezaatmeer. Onze colonne deed helaas al meteen drie Kleine zwanen het verre luchtruim kiezen. Gelukkig bracht een volgende halte ons een klepper van formaat, een juveniele Ruigpootbuizerd die na eerst wat verstoppertje te spelen achter een heuvel, iedereen zijn vroom vliegwerk toonde. En z'n stichtend voorbeeld leek ook in de vogelwereld z'n godsvruchten af te werpen, een Torenavalk begon iets later ook te bidden en op een waterplas was er de verschijning van een vrouwtje Nonnetje! Al die piëteit werd ons toch wat te veel, dus reden we verder naar de Oesterdam. Daar hoopten we op de gemelde Sneeuwgorzen en Fratertjes. De eerste kregen we uiteindelijk heel prachtig in beeld, de laatste waren waarschijnlijk net naar de gebedsdienst in de Hogerwaard...

Onderweg op het Schelde-Rijn kanaal pleisterden naast de talrijkere Middelste ook enkele Grote zaagbekken. Het waren echter enkel vrouwtjes. Maar ja, een vrouw Grote ZAAGbek, welke man zit daar op te wachten? Aan de andere kant van de dam was het nog laag tij en in de verte foerageerden tal van steltlopers, Bergeenden en Rotganzen. De volgende stop: de jenevers en koekjes en uiteraard een toast op het nieuwe jaar. We dronken

op veel natuur en een goede gezondheid voor iedereen! Eens de fles leeg was en de laatste kruimels verorberd waren, gingen we terug naar de vogels, ditmaal in de Schakerloopolder, een vaste waarde op de meeste Tholentochten. De plassen en weiden zaten boordevol vogels: Brand-, Rot- en Grauwe ganzen, Smienten, Kieviten en nog heel wat moois. Een vrouwtje Blauwe kiekendief joeg alles nog even in de lucht voor ons. De laatste stop voor de middag bracht ons de korte wandeling langs de Inlaag Oost en de nieuwe kijkhut aan de Scherpenissepolder. Hier zaten nog meer eenden dan we de hele voormiddag hadden gezien! Smienten, Pijlstaarten, Wintertalingen, Slobeenden,...noem maar op, het zat allemaal kleurrijk in het zonnetje te stralen voor onze kijkers. Ook zagen we hier weer een vrouwtje Nonnetje alsook Kleine zilverreiger, Kluten en een verre Indische gans. Een roepende Zwarte ruiter deed ons uitgeleide op weg naar de auto's voor ons vertrek richting Sint-Annaland.

Daar genoten we in café het Havenzicht – op zich wel geen haven gezien – van een kom warme stevige soep bij onze boterhammen. Na het afrekenen onder het alziende oog van het aanwezige toegmeubilair, trokken we verder dwars door de Tholense Polders naar de Van Haaftenpolder (voor de ongewassenen ook wel bekend als het Stinkgat). Sommige gelukkigen deden overigens onderweg prachtwaarnemingen van Smelleken en Havik. De wandeling langs de polder en vooral op de dijk aan de Krabbenkreek was op z'n minst gezegd wat winderig, hoewel de erwtensoep van 's middags daar niets mee te maken zou hebben gehad. Op de Oosterschelde was het intussen vrijwel hoog tij en waren de meeste steltjes al naar de hoogwatervluchtplaatsen (niet

te verwarren met de groene hokjes bij sommige bouwerven!) gevlogen. Een Slechtvalk verscheen even op het toneel maar de meeste vogels trokken zich weinig aan van deze snelheidsduivel. Net zomin als een zevental Reeën die stilaan wel natte voeten leken te krijgen op het onderlopende schor. Met de wind in de rug namen we het moedige besluit om de voettocht ineens verder te zetten naar het Rammegors, hoewel een iets te diepe plas ons wel even een andere route deed inslaan. In de struwelen vonden we eindelijk ook enkele zangvogels als Koperwieken en Kramsvogels. Op en naast de plas zaten wederom heel wat eenden en ganzen. Ook vier adulte Kleine zwanen waren van de partij en ditmaal kreeg iedereen ze in het vizier. Een Grote zilverreiger en wederom zeven Reeën maakten het schouwspel compleet.

De terugweg werd aangevat opnieuw doorheen de Zeelandse polders en we bezochten nog even de Oesterdam in een poging toch nog eens de Fraters te vinden. Helaas waren de gebroeders ook nu niet op het appel. De Sneeuwgorzen daarentegen lieten zich terug fraai bekijken. Een mooie afsluiter van een rijk gevulde en fijne dag! Dank aan alle aanwezigen en in het bijzonder aan leiding en gids en uiteraard ook het cateringteam!

Winterwandeling op de Kalmthoutse Heide

zo. 15/01/2012 - 50 dlnm

Gids: Dré Vansteenvoort

Leiding: Tuur Wuyts

Verslag: Eva Suls

Onder een aangenaam winterzonnetje reden we van de Bist naar de Kalmthoutse Heide. Daar mochten we nog vele geïnteresseerde natuurliefhebbers verwelkomen. Uiteindelijk gingen we met 50 deelnemers op stap!

Het natuurreservaat (uitgestrekt heidegebied) maakt deel uit van een aaneengesloten natuurgebied dat zich aan beide zijden van de Belgisch-Nederlandse grens uitstrekt en een oppervlakte heeft van ongeveer 3750 ha. De brand in de Kalmthoutse Heide in mei 2011 heeft spijtig genoeg een recordaantal hectaren natuur in de as gelegd. 450 hectare werden vernield. Het vuur is erg diep gegaan, hierdoor is het voor de struiken erg moeilijk om zich te herpakken, ook de spinnen en vlinders zijn verdwenen. De volledige bodemlaag is mee afgebrand (geen oppervlakkige heidebrand) en dus ook de zaden die daarin zaten.

Grassen, voornamelijk het Pijpenstrootje, dreigen de kale gronden in te palmen. Het groeit erg snel en kan grote delen van de heide bedekken en versmachten. De oorspronkelijke heidevegetatie zal hierdoor erg moeilijk kunnen terugkeren. Ook heel wat nesten van vogels zijn in de brand verloren gegaan.

Verwacht wordt dat het Pijpenstrootje als vegetatie zal domineren en daarom wordt er de komende jaren versterkt ingezet op het grazen, maaien en plaggen zodat ook de struikheide de kans krijgt om te groeien.

Om 17.15 u. waren we terug aan de parking. Bedankt Tuur voor een boeiende, aangename namiddag!

Anderstad

zo. 22/01/2012 - 14 dlmm

Gids: Tuur Wuyts

Leiding: Wim Vandeweyer

Verlag: Marianne Michiels

Dit keer waren we met 14 deelnemers. Het weer was dreigend met af en toe een buitje, wat al bij al nog meeviel. Met een windkracht van ongeveer 5 Beaufort waaide het allemaal snel weer over.

Stappend langs de Nete bespeurden we: 2 Blauwe reigers, 2 Futen, een Knobbelzwaan, een Aalscholver en verschillende meeuwen. Wat verder op de eerste plas zagen we verschillende Bergeenden en meeuwen. Op het staketsel ontdekten we 2 Aalscholvers.

De vele meeuwen die we zagen, waren voornamelijk Kokmeeuwen en enkele Zilvermeeuwen. Tuur signaleerde ook enkele Stormmeeuwen. Die zaten ook op de grote Anderstadplas.

Tuur maakte ons attent op het verschil in verenkleed volgens leeftijd bij de Kokmeeuwen. De volwassen exemplaren hebben een volledig witte staart, terwijl de 2-jarigen nog een zwart streepje aan de staartpenen hebben. Verder werd er nog een vrouwtjesrietgors gespot.

Ter hoogte van de plas ontmoetten we weer de "aan Anderstad verknochte" Dirk die ons een stukje meenam naar de Ransuil. Bij ons vorige bezoek in september werd er slechts 1 exemplaar gevonden. Dit keer was het iets makkelijker met de kale struiken, hoewel er nog wat speurwerk nodig was door hun camouflagemeesterschap, en konden we er 2 waarnemen. Hun verenpak is zo gelijkend aan de schakeringen van het hout van struikgewas dat ze niet eenvoudig te vinden zijn. De ene zat in een V-vormige tak en de tweede vonden

we nog dieper tegen de stam aan.

Verdere waarnemingen in het Strijkersbroek: Wintertaling en een koppel overvliegende Zaagbekken.

Op de plas aan de sluisen zagen we 2 vrouwtjes en 2 mannetjes van de Wintertaling.

In het Strijkersbroek werd meer open ruimte gecreëerd om grotere aantallen vogels aan te trekken. Door de overvloedige regen van de voorbije weken stonden grote delen van het Broek onder water. De dieper gegraven geulen tegen het wandelpad stonden vol en het water kolkte weg naar de Nete via de afvoerleidingen onder het pad. Langs de holle kant van de meander van de Nete dook een Oeverloper weg en liet zich niet verder bekijken.

Het einde van de wandeling bracht ons bij de vijver van de oude melkerij en daar konden we nog wat genieten van: een koppeltje Futen, een Wintertaling, Krakeenden, Kuifeenden, een koppel Meerkoeten en een Blauwe reiger.

De nababbel leverde nog een onverwachte verrassing. Aan de overkant van de Nete ter hoogte van de parking vloog een vrouwtjeshavik op achternagezeten door onverdraagzame Kauwen. We konden haar een hele tijd volgen tot ze tussen de bomen verdween. Een prachtig einde van een deugddoende wandeling.

Wintervogels in Zeeland

Zo. 19/2/2012 - 40 dlms

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Walter Van Spaendonk

Verlag: Tuur Wuyts

Geen winter zonder uitgebreide Zeelandtocht, dus ook dit jaar trokken we noordwestwaarts op zoektocht naar allerlei eenden- en ganzensoorten, steltlopers en roofvogels.

De bus bracht ons door Zuid-Beveland en over de Zandkreekdijk naar Noord-Beveland waar we halt hielden aan het Kaaie in Geersdijk. Een rustig plaatsje (althans in de winter) aan het Veerse meer. De temperatuur viel mee en we zagen onze eerste Brilduikers, Middelste zaagbekken en Krakeenden. Tweede stop: de parking aan het Veerse meer tegenover het eilandje de Haringvretter. Op het strandje graasden een groepje Damherten die ingezet zijn voor het kort houden van de vegetatie. Op het water dobberden Bergeend, Rotgans, Brilduiker, één Zwarte zwaan en enkele Knobbelzwanen. Langs de oever Kluut en Bonte strandloper. Verder richting Schouwen over de indrukwekkende Stormvloedkering. Halverwege een halte aan Neeltje Jans. Op een van de dammen zaten honderden meeuwen. Van tijd vlogen ze even op, een machtig schouwspel! Luc hoopte hier de Grote burgemeester te zien want die was hier gemeld. Onze groep was een beetje uiteen geslagen en een deel had het geluk van zeer dichtbij de bewuste meeuw in 1e winterkleed onder ideale belichting te spotten. Op een andere plek bespeurden we Kuifduiker en Kuifaalscholver!

's Middags waren we te gast in de gezellige herberg "De olijke Tapper" in Westenschouwen.

Terug de bus in richting Plompe Toren, een baken in het landschap. Vanuit de bus een 7-tal Patrijzen op een veld, een niet alledaagse waarneming. Op een uitgestrekt weiland pleisterden Rietganzen. Van op de dijk merkten we even de rugvin van een Bruinvis, een zeezoogdier dat sporadisch gezien wordt in de Oosterschelde. Aan de Schelphoek pleisterden een groep Rietganzen.

Op nu naar de machtige Brouwersdam waar altijd wat te beleven valt als ge tegen een beetje koude kunt! Aan de in-

foto's: Guy Borremans

ham van de syphon zwommen en doken zeven Grijsse zeehonden onverstoord naar vis. De zee leverde na intens speurwerk Roodkeelduiker, Zeekoet en Eidereend op. Mooier waar te nemen was een juveniele Drieteenmeeuw van op korte afstand. Als afsluiter reden we de dam verder af naar Goeree waar we nog even uitstapten aan het Havenhoofd en Kwaden Hoek. Buiten een groep Futen leverde dit niets meldenswaardig op.

Onze goed georganiseerde Zeelandtocht zat er op! Luc en Walter bezorgden ons weer een gevarieerde dag waarvoor we hen welgemeend bedanken.

Bezoek Urania Vr. 24/2/2012 - 15 dlm Leiding: Marja Derkinderen

Vermits we in onze eigen afdeling de Volkssterrenwacht Urania hebben, was het hoog tijd om die eens te bezoeken. Vooraleer we aan het bezoek zelf begonnen, konden we eens rondneuzen in de Astroshop, met de vele astronomie-boeken, telescopen en ander sterrengerief. In de gang van de Volkssterrenwacht is er een opstelling van alle planeten aan het

plafond opgehangen, waardoor je een idee krijgt hoe ver de planeten van de zon en van elkaar staan. In het auditorium kregen we een voorstelling op groot scherm waarbij vooral ons eigen zonnestelsel en de planeten aan bod kwamen, en waar we ook te horen kregen waarom de schattige ijsbol Pluto nu ineens geen planeet meer is. Dan volgde een bezoek aan de toren met de koepel waarin de grote Gobelijntelecoop (genoemd naar Professor Gobelijn uit de Jommekes-boeken) is opgesteld. Helaas voor ons was het aan 't regenen, en dus kon de koepel niet open, en konden we dus ook niet door de telescoop kijken. Maar we kregen een 'goedweergarantie': iedereen van de groep die mee is geweest, mag gratis op een heldere avond nog eens komen kijken door de telescoop.

In de tentoonstellingsruimte konden we alles nog eens rustig bekijken, en de prachtige meteorieten-collectie bewonderen. En als afsluiter was er ook nog de astro-bar, die we die avond rond middernacht mee gesloten hebben.

Het verslag van het bezoek aan de **Bourgoyen Ossemeersen** verschijnt in ons volgend nummer. Als voorproefje onderstaande foto van Eva Suls.

Zondag 15 april: Red de Berm (bis) - Leefbaarheid op de tocht'

De plannen voor de aanleg van het zuidelijk schakeltracé van de ontsluiting van de ring van Antwerpen kunnen de leefbaarheid van Mortsel, Edegem en Wilrijk ernstig aantasten!

Dit schakeltracé, R11 genoemd dat het rondpunt van Wijnegem zal verbinden met de aansluiting met de E19 te Wilrijk en parallel loopt met de huidige Militaire Baan, zou in een open halfingegraven tracé komen te liggen waarbij zowel de oude spoorwegberm als het natuurgebied Klein Zwitserland grotendeels zouden verdwijnen. Bovendien is het tracé voorzien voor snelverkeer tussen deze twee punten en lost het dus geen zins het verkeersinfarct van Mortsel op. Integendeel er wordt zelfs een verder aanzuigeffect verwacht. Vandaar de terechte oproep van onze burens (afdeling Land van Reyen) om onze stem te laten horen en aan te geven dat enkel een tunneltracé dat tevens Klein Zwitserland en de berm onaangestast laten het enige valabele alternatief is dat leefbaarheid en groene zone "min of meer" kan behouden. Deze namiddag verwachten we jullie dan ook allen in grote getale voor een optocht rond het thema: 'Leefbaarheid op de tocht' (4 km)

Verzamelen om 13.30 u. - ter hoogte van de berm te Wilrijk, kruispunt Prins Boudewijnlaan met de Frans Van Dunlaan. Om 14.00 u. start de wandeling richting Hoeve Dieseghem. Alle natuurpunters worden uitgenodigd mee op te stappen.

Manifestatie aan de Hoeve Dieseghem vanaf 16.00 u. tot 17.00 u.

Met toespraken en entertainment (muziek, e.a.) voor groot en klein gevolgd door een kort infomoment (45 min.) in de Potstal van de Hoeve Dieseghem.

verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires

www.sightsofnature.com

Philip De Coninckxweg 104, 2200 St.-Andries Brugge, 030/21 50 01

Activiteitenkalender

Meer gedetailleerde informatie over de activiteiten vind je in de rubriek Agenda op pagina 4.

Activiteiten waar je op voorhand moet voor inschrijven zijn ***vet** gemarkeerd.

1 april: voorjaarswandeling Uilenbos te Hove

9 april: voorjaarswandeling op Fort 7

15 april: lentewandeling in de vallei van de Kleine Struisbeek

22 april: fietstocht - voorjaarsflora in onze afdeling

*** 29 april: bustocht - voorjaarsflora in de Lessevallei**

6 mei: domein Solvay

6 mei: Fortengordel op Fort 7

13 mei: broedvogels Zeeland

20 mei: Olens broek

28 mei: Pinkstermaandag - Fort 7 wandeling

2 juni: Harchies terrils

9 juni: het 'Park Tournay-Solvay' te Bosvoorde

***15-16 juni: weekend Viroinval**

***21 juni: zomerzonnewende**

23 juni: Groen Neerland

1 juli: De Liereman + Winkelsbroek

***8 juli: Maaswinkel**

15 juli: pinteling

***22 juli: rondje Pontje**